

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-basábas petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 15 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Csütörtök, december 11.

Mai számunk főbb közleményei:

Vesérelkek: Az „egyedüli út”.
A képviselőház ülése.
Csanádmegye az új közigazgatási eljárás ellen.
Zaklatás a tanítói nyugdíjjal.
Az aradi vashíd.
Fagy és hóvihar.
Bankettkész esküdtök.
A város közgyűlése.
Fölrobbant gázgyár.
A krocknai tanító mintyánkja.
Az új csatornázások és a vízvezetési díjak.
Ingyen kenyér.
Mangra püspöksége.
Apagyilkos az esküdtzek előtt.
Tárcsa: Egy reporter naplójából. Írta: Heltai J.
Regény-Csarnok: A róma-párisi expressvo-
nat. Fordította: Ritt Gyula.

Az „egyedüli út”.

Arad, december 10

Az aradi románság körében mind erősebben kezd lábrakapni az aktivitás iránti hajlam. Az eddigi passzív magatartás okát sokan abban keresték, hogy a románok ezzel takarják gyöngeségüket s azt a tényt, hogy még ma sincs oly értelmiségük, a mely a parlament küzdőterén a harcot a magyar pártokkal a siker reményével felvehesse. Másrészt, hogy a parlamenti tárgyalások teljes világossága nem kedvez a román tulzók homályt kedvelő törekvéseinek.

Az európai és hazai közvéleményt e

tulzó politikuskok hamis adatokkal, a tények elferdítésével igyekeztek félrevezetni és preparálni. Ám a képviselőház vitáiban a hazugságoknak ez a szövevénye szét-foszlanék.

Kiderülne ország-világ előtt, hogy a kik a román nép elnyomatásáról beszélnek, azok politikai okokból merészen visszaélnek a közönség hiszékenységevel, mert nincs a világon állam, a mely túrelmesebb volna az idegen nyelvű honpolgárokhoz, mint a magyar állam. S nincs ország, a hol több joga és nagyobb szabadsága volna azon autonómikus testületeknek, a melyek keretében a nemzetiségi ellenállás szervezkedik.

A passzivitás politikájával a románság nem hagyott fel mindeztideig, bár nem hiányoztak egyik táborból sem hangok, a melyek a feladás szükségességét hirdették.

Most az aradi *Tribuna Poporului* — mint röviden már megírtuk — a mellett tör lándzsát, hogy a románság hagyjon fel a meddő passzivitással, folytasson gyakorlati politikát, mert a siker kilátásával vehetne most részt egy erős nemzetiségi ellenzők a magyar parlament tárgyalásaiban.

Mi az oka, hogy a román tulzók alkalmasnak itélik a mai helyzetet nemzetellenes törekvéseik megvalósítására? Az aradi román ujság nem titkolja az okot: a magyar képviselőházban obstrukció folyik, a kisebbségi akarat érvényesítésé-

nek kísérlete. Ez a haremodor megadná a módot a nemzetiségi tulzóknak is arra, hogy törpe minoritásuk dacára a parlamentben tényezőkké váljanak s a nemzeti állam legfőbb biztosítékának, a magyar országgyűlésnek életfunkcióját veszedelmesen megzavarják.

Ime az obstrukció egy újabb világításban. Abban a világításban, hogyan oktatjuk ki mi magunk a nemzet ellenségeit arra, mely ponton kell a feszítővasat beilleszteni a magyar nemzeti politika szilárd épületének kövei közé.

Ki látta — írja a *Tribuna Poporului* — hogy egy nép megerősödött volna a passzivitásban, még pedig a nálunk levő passzivitás által. Nem voltunk teljes szolidaritásban sem a memorandum idejében, sem a többi nemzetiséggel való szövetkezés alatt. Hogyan erősödhetnénk most, a mikor nincs meg a nemzeti komiténk, mert a szebeni bábjáték minden egyéb, csak nem nemzetiségi gyűlés és általában 1897, az aradi gyűlés óta nem jött össze még csak száz román sem, hogy a nemzeti politikát megbeszéljük.

Azok tehát, a kik az erdélyi testvérekkel szolidaritásban beleegyeztek a passzivitásba, kell, hogy keressenek ezen szolidaritásra más módot. Ez az út pedig nem egyező, mint hogy a mit nem értünk el a passzivitással, érjük el az aktivitással. Akár felosztatja Széll az országgyűlést, akár tovább kormányoz a mostani parlamenttel, mi románok kell, hogy komolyan gondoskodjunk arról, hogy kijussunk

TÁRCA

Egy reporter naplójából.

Írta: Heltai Jenő.

I.

Abban az időben, a mikor a „Sas” országgyűlési tudósítója és politikai reportere voltam, a szerkesztő bizonyos előszeretettel véseltetett az interjúk iránt. Miből valamilyen történet vagy valami volt a levegőben — rögtön kiszólt nekem a kis udvari szobába, amelyben a haza sorsán örködtem.

— Kajetán ur, legyen szíves és interjúolja meg a minisztert!

Ekkortájt tehát állandóan fekete ruhában jártam és tapasztalatlanabb elemek gyakran tévesztettek össze a kerületi halottkémmel. Az idők folyamán azonban bizonyos amerikai fűrészeséget sajátítottam el, úgy hogy a legkényesebb és legbonyodalmasabb ügyekben is a kellő tapintattal és a kellő eredménnyel jártam el. A büszkeség egy nemével mondom ezt, mert a modern ujságírás koronája, a legszebb ujságírói foglalatosság, a legmulatságosabb és a legizgatóbb munka a report és a jó reporter mindig többet ér, mint a rossz tárcaíró.

Történt tehát, hogy a politikai látóhatáron ismét fekete felhők borongtak. A legöregebb mamelukok sem emlékeztek hasonló jégesőre, mint a milyen ezekből a fekete felhőkből alázuhogott. Ez a jégeső elvert néhány sorduló

panamát és a jégkárosultak még csak jajgatni sem mertek. Szóval a helyzet olyan volt, hogy a szerkesztő ismét kiszólt a kis udvari szobába:

— Kajetán ur, menjen és interjúolja meg a minisztert!

Én utnak indultam és bekopogtattam a miniszterhez. Ismerős inas nyitotta ki az ajtót és bizalmas mosollyal (oh mennyi borralóba került a mosolygásnak ez a foka!) így szólt:

— A kegyelmes ur a birtokára utazott.

II.

A kegyelmes ur birtoka közel volt a fővároshoz. Talán önegyedóránira. Habozás nélkül vasutra ültem tehát és robogtam a birtok felé. Határozottan jól éreztem magam, mert csak a politikai látóhatár volt borús, az ég fehérlően kékségben pompázott és a nyitott ablakon át friss tavaszi levegő cirógatta az arcunkat.

Az arcunkat? Nos, igen, mert a kupében ketten voltunk. A másik egy aggasztóan csinos, fiatal hölgy volt, aki a nagy, kék szemével olyan szentimentálisan nézett bele a fönt-említett tavaszi levegőbe, hogy a szívemen valami jóleső melegség ömlött végig. A tekintetünk önkéntelenül is találkozott, a fiatal hölgy elpirult, azután elmosolyodott és azután — megismerkedtünk.

Ne vegyük hencseregnek, ha azt mondom, hogy a fiatal hölgy már ismerte a nevemet. Sőt látott is már. Egyszer verseket olvastam föl a „Küteleki Minerva-Kör” estélyén. A Mi-

nerva-kör a férjeiktől elhanyagolt asszonyok klubja volt. O nagyságaik parlagon heverő szenvedélyük egész hevével fordultak az irodalom felé és az igen fiatal költők itt gyakran találtak meg ideáljukat egy-egy érzelgős, de már erőtebb szépségben. Az én háziasszonyom is tagja volt a Minerva-körnek, ez az én fölolvadásom kiinduló pontja. Kékszemű szomszédom is jelen volt a fölolvadáson, ezért pirult, ezért mosolygott, ezért ismerkedett meg velem és ezért vallotta be, hogy őt is elhanyagolja a férje.

Nem óhajtom a nyájas olvasó kíváncsiságát kinpadra feszíteni, elárulom tehát, hogy mikor a kegyelmes ur birtokával szomszédos állomáson kiszálltunk, (igen, kiszálltunk) az első vallomás nehézségein már túl voltunk. Sőt ritka egyetértéssel elhatároztuk, hogy utunkat továbbra is együtt fogjuk folytatni, még pedig legkevésbé sem a megkezdett irányban és éppenséggel nem abba a városba, a melyben a nejét oly galádul elhanyaguló férj a gyógyszerészet misztikus tudományát űzi.

III.

A kegyelmes ur birtoka tíz percrenyire volt a vasuti állomástól. A vasuti állomás körül pedig jobbra semmi, balra semmi. Sehol egy fogadó vagy kocsmá. Az elhanyagolt kékszemű kérdőleg nézett rám, viszont én ugyanilyen tekintetet vetettem az állomásfőnökre. Nekem a miniszterhez kellett mennem, mit csináljak addig ő nagyságával?

Az Aradi Közlöny Nagy Képes Naptárát karácsonyra minden előfizetőnknek ingyen adjuk.

A naptár könyvesboltokban nem lesz kapható.

a tényleges utvesztőből, előkészítvén magunknak egy hatalmas szervezkedést, hogy a jövő választásokon fölléphessünk.

Hogy félre ne értessünk: itt nincs szó azoknak számáról, a kik beválaszthatók lennének, hanem arról van szó, hogy mi fellépésünkhöz szervezkedve legyünk.

Szervezkedjünk, hogy kiváló férfaink beválasztathassanak az országgyűlésbe; a parlamenten kívül pedig egyesülni fognak mindazok, kik alkotmányos küzdelemmel nemzeti-ségünknek és hazánknek többet vélnek használni, mint ma, a midőn arról kell meggyőződ-nünk, hogy a passzivitással semmire sem jutunk.

Midőn azt látjuk, hogy a magyarok között uralkodó szelem éppen most minő módját vá-lasztja az alkotmányos küzdelemnek, nagy bűn volna, hogy továbbra is távolmaradjunk az ál-lami életől. Es még nagyobb lenne a bűn, ha távoltartanók magunkat ettől a küzdelemtől, a mely az egyedüli út törekvéseink céljához.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 10.

Ma volt az első öt órási ülés. Hanem a mi-dőn Apponyi Albert gróf házelnök kevéssel fél 11 óra előtt az ülést megnyitotta, alig volt 8—10 képviselő a teremben. Nosza ugyancsak nyomogatták a jegyzők a csengettyűket, a me-lyek sivitva, sikoltva zajongtak végig a folyo-sókön és termeken, de vajmi kevés eredményt szült a nagy érdeklődés. Senkisésem akart gyü-lekezni.

Az elnök erre már a jegyzőkönyv hitelesi-tésénél konstatálván a Ház határozatképtelensé-gét, az ülést tíz percre felfüggesztette.

Igy aztán jóval háromnegyed 11 után kezd-ték meg a tárgyalást, amelynek során a miniszter-elnök benyújtotta a tengerszem elvesztése követ-keztében beállott új határjavaslatot.

Visontainak napirend előtti felszólalása után az indemniti-vita minden érdeklődés nélkül folyt tovább. Marjay Péter és Endrey Gyula beszéltek.

Részletes tudósításunk a következő:

Vegre megállapodtunk abban, hogy én öt perc alatt elkészülök az interjúval, addig ő nagysága itt újságot fog olvasni az első osztá-lyu váróteremben. Azután visszatérek és a va-suti őrnél megvárosázunk. A vasuti őr felesé-ge válla között arra, hogy fedelmi estabédet főz nekünk. A legközelebbi vonattal pedig in-dulunk tovább.

Mindazt elég jól eszeltük ki és én meg-nyugodva vágtam neki a pusztaságnak, amely az állomást a kegyelmes ur kastélyától elvá-lasztotta. Legnyújásabb mosolyomat öltöttem föl, mikor a kapun benyitottam és a szoba-leány készségesen bevitte a névjegyet a kegyelmes urnak. A kegyelmes ur kisietett, megrázta a kezemet és vidáman így szólt:

— No ez szép, hogy meglátott! Igazán szép!
— Kegyelmes uram — szoltam tisztelet-tesen — igazán elhalmoz szeretetreméltósá-gával...

— Ugyan, ugyan! Hát mi jót hozott?
— Vinni akarok, kegyelmes uram...
A miniszter összeráncolta a homlokát:
— Politika? Interjú?

Némán igent bólintottam. A miniszter föl-sőhajtott:

— Ezt nem szeretem. Nagyon nem szere-tem. De ha muszáj...

— Muszáj, kegyelmes uram. Múltóztatik tudni, hogy a Times és a Figaro is tőlünk kapja a tudósításait...

— Persze, persze... No jó majd beszél-getünk vacsora után.
Szédülni kezdtem.

— Vacsora után?
— Igen. Addig is... szereti a lovakat?
Nézzé meg a ménesemet. Van ám itt ló bőven.

Elnök: Apponyi Albert gróf.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Dará-nyi Igánc és Cseh Ervin miniszterek.

Elnök fél 11-kor megnyitja az ülést és be-terjeszti az irományokat.

(A munkások felolvasásai.)

Visontai Soma a napirend előtt felszólal és felhívja, hogy a társadalom tudományi egye-sület a munkásoknak felolvasásokat tart, ame-lyek iránt a munkások között nagy az érdeklődés a mi felette örvendetes dolog, mert így a munkások szórakozva tanulnak és komoly irányban fejlődnek. Mégis a rendőrség jónak látta e felolvasásokat betiltani, amit nagy ön-kénynek s a munkások sérelmének tart. (He-lyeslés a szélbalon). Kérde a miniszterelnököt, hogy hajlandó-e vizsgálatot indítani ebben az ügyben és a rendőrség eljárását megtorolja-e? (Helyeslés a szélbalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök megígéri, hogy a felhozott ügyben vizsgálatot indít és vagy itt a Házban, vagy magánúton beszámol a vizsgá-lat eredményéről. (Helyeslés.)

Széll Kálmán miniszterelnök benyújt egy törvényjavaslatot gróf Wimpffen Szigfried, gróf Wimpffen Simon és báró Trauttenberg Fri-gyes örökös főrendiházi tagság jogával való fel-ruházásáról, továbbá benyújtja a tengerszemnek elvesztése következtében az új határ megállapításáról szóló törvényjavaslatot.

Nyegre László jegyző jelenti, hogy Babó Mihály a csongrádi tanítók ügyében interpel-lálni fog.

Következett a napirend tárgyalásának foly-tatása:

(Az indemnitiás.)

Marjay Péter az önálló vámterületet köve-teli, mert gazdasági önállóság nélkül elpusztu-lunk. Utal a kisbirtokosok nagy nyomorúságá-ra, pusztulására és azok bajaiért a kormány politikáját és kormány-rendszert okolja. Sehol sem lát semmi vigasztalást. Az igazságügy te-rén is sok a baj. A perek, ha még oly igaz-ság osak is, igen sok költségbe kerülnek és tönkreteszik a szegény embert még akkor is, ha jogos pert vitt.

Ballagi Géza int valakinek.

Marjay: Nem járja, hogy mikor ő komoly dolgokat mond el, akkor gunyosan mosolyog-nak és intenek.

Ballagi Géza: Nem is hallottam, hogy mit mond.

Marjay! Annál kevésbé kell integetni.

Ballagi: De nem is önnek integettem, vé-letlenül történt.

Marjay: Az más! (Derűtség.)

Szeid megadással követtem a minisztert és megnéztem a ménest. Azonban minden Nó-niusnál és minden Bisor Gidránnál pokoli nyi-lalást éreztem az oldalomban... folyton az el-hanyagolt kékszemű jutott az eszembe és ha nekem valami kellemetlen dolog jut az eszem-be, azt mindig az oldalom érzi meg. A minisz-ter hosszasan magyarázott, hogy mit, azt ki tudná megmondani? Én nem, mert nem hall-gattam oda. Egyre türelmetlenebb voltam és végre a 95-ik Nóniusnál félbeszakítottam a szemlést.

— Kegyelmes uram... bocsánat... de a vonat...

— Szó sincs róla. Ha lekésik, majd a ko-csim beviszi. Itt marad nálam vacsorára...

— Kegyelmes uram, végtelenül boldog vagyok... de lehetetlen a szíves meghívást elfogadnom...

— Ugyan!

— Nem vagyok egyedül...

— Ejnye, ejnye...

A miniszter rosszkedvűen vezetett vissza kastélyba és öt perc alatt elmondta a maga mondanivalóját. Én elbucsuztam, aztán vágtat-tam vissza az állomásra. A kékszemű már ha-ragosan toppantott a lábával és a zsebkendőjét tépegette. Bayonultunk a vasuti őr házikójába és a következő pillanatban a borjupörkölt fű-szeres illata csapott felénk egy impozáns tából.

IV.

Ugyanabban a pillanatban kinyitott az ajtó és belépett a — miniszter.

— Nagyságos asszonyom — mondta ud-variasan a kékszeműnek — nem fogom meg-engedni, hogy itt vacsorázzék. Kérem, legyen

Buzáth Ferenc (Ballagihoz): No, most sze-rencsésen kimásztál. (Zajos derűtség.)

Marjay Péter ezután kijelenti, hogy a ker-mány elleni bizalmatlanságból nem fogadja el az in'émnitit. (Helyeslés a szélbalon).

Endrey Gyula sajnálja, hogy a miniszterel-nök nincs benn a teremben, mert különben azt az indiszkrét kérdést intézte volna hozzá, hogy mit hozott Bécsből? (Derűtség.) De a kérdés nem is annyira indiszkrét, mert a miniszterel-nöknek felelnie kellene arra, hogy annyi tár-gyalás után, ily zürzavaros helyzetben, mint a minő a jelenlegi gazdasági helyzet, mi a szándéka neki és a kormánynak? Meg kellene mondania, hogy mit tesznek a né-met vámtarifának törvénybe iktatása után? Mert ha mi a mi vámtarifánkat addig el nem készítjük, akkor fegyvertelenül állunk Német-orzággal szemben. Hosszasan bizonyítja, hogy az autonóm vámtarifát már most be kell ter-jesztetni és biztosítani kell magunkat minden eshetőséggel szemben. Majd azt vitatja, hogy a külföldi szerződések össze sem esnek az Ausz-triával kötendő szerződés déjével.

Széll Kálmán miniszterelnök: Dehogy nem! Össze kell esniük!

Endrey: Nem esnek össze. Ausztria min-dig meg fogja sérteni a reciprocitást, mint megsértette eddig. Az önálló vámterület tén-yleges felállítását követeli. Rubinekkel szemben azt vitatja, hogy a nemzet rokonszenvezik a függetlenségi párt akciójával, mert az ország érdekeit akarják megvédeni. A gazdasági önállo-ság tekintetében hivatkozik Apponyira és Ho-ránszkyra, a kik maguk hirdették, hogy jogunk lesz az 1899. XXX. t. c. alapján megdönteni a vámközösséget, amelyről ők maguk is azt mondták, hogy a vámközösséget politikai dog-nának kezdi tekinteni. Nem bánja, hogy ha fel is oszlatják a Házat, igazatnak hirdetni fog-ják. Fel is kellene oszlatni a Házat, mert a nemzet nem tudott semmit a civilistáról, véd-erőemelésről.

Szünet után

Bonyovszky Sándor az indemniti ellen be-szél s végül kijelenti, hogy azt nem fogadja el.

(A tápéi választás.)

Babó Mihály interpellálja a miniszterelnököt, elmondja, hogy Tergina Gyula, Csongrád-megye tanfelügyelője a választásoknál befolyá-solja az állami tanítókat. Így tesz most, a tá-péi választás előtt is. Miután a választás már holnap lesz, sürgős intézkedést kér.

Széll Kálmán miniszterelnök azonnal vála-szol az interpellációra és megígéri, hogy sürgő-sen intézkedik az ügyben.

A Ház a választ tudomásul vette.

szerencsém. A férje elég ügyetlen volt és el-hallgatta, hogy a nagyságos asszonnyal van itt... kérem...

Ezzel minden tekintet nélkül karonfogta a feleségemet, én pedig a nagy bűnösök nyug-talan lelkiismeretével követtem őket. A kék-szemű csintalanul mosolygott, el kezdett le-csegni a miniszterrel, kacérkodott vele, szíval adta a hü feleséget. Én egyre nyugtalanabb lettem és a mikor a kastélyban a pazarul te-ritett asztal mellett helyett foglaltunk és a ke-gyelmes asszony régi, patriarkális szokás sze-rint maga kezdett minket kiszolgálni, a le-hető legkényelmetlenebbül éreztem magamat. A kékszemű azonban semmiféle zavar tá-netei nem mutatkoztak, nyugodtan és elő-kelően viselkedett és mindenkit meghódított. Éhes voltam, mint a farkas, de alig ettem va-lamit...

Vacsora után a kegyelmes ur a saját ke-csiján vitt ki minket az állomáshoz. Sajátke-züleg hajlott, a kékszemű ott ült mellette, míg én udvariasan a kocsis helyét foglaltam el. Ők ketten halkan beszélgettek. Nem igen figyeltem oda, de annyit mégis hallottam, hogy a miniszter titokzatosan azt sugta neki:

— Tehát Pesten...

A mikor elbucsuztak, úgy szorították meg egymás kezét, mint a kik értik egymást. Az-tán, hogy mi ketten ismét egyedül robog-tunk tovább, a kékszemű, a ki az elkedvetle-nedés tüneteit észlelte rajtam, csintalanul meg-szólalt:

— Látja, milyen kár, hogy maga nem ál-lamhivatalnak... Most karriert csinálhatna!

Zaklatás a tanítói nyugdíjjal.

(Egy 84 éves tanító üldözése.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10.

A közigazgatási bizottság mai ülésén a felekezeti iskolák autonómiájának hátrányáról számos képet nyertek a bizottság tagjai.

A mácsai gör. kat. egyházközség, mint a mácsai felekezeti iskola fentartója, olyan hallatlan zaklatással vette üldözöbe egyik tanítóját, aki e mellett az ország legrégibb tanítói között foglal helyet, a milyenre példát csak a középkorban lehetne találni.

Opre János a neve ennek a zaklatott tanítónak, aki ma 84 éves s 56 évig a népnevelés terén működött. Mácsa községben 1866-tól egész 1898-ig foglalkozott tanítással.

Opre János, mikor 1898-ban előhaladott kora miatt beszüntette tanítói működését, nyugdíjért folyamodott a mácsai egyházközséghez s hosszú utánjárás után meg is kapott évi 400 koronát — *papírosan*. Mert kézhez mindaddig a pénzt nem kapta. Az egyházközség nem fizetett a 84 éves öreg tanítónak.

Ezenközben azonban tudomására jutott Opre Jánosnak, hogy a „ratio educationis” alapján törvényadta joga van a teljes fizetésére, mint nyugdíjra. Be is adott egy kérvényt a közigazgatási bizottsághoz, hogy a teljes fizetését, vagyis 1878 koronát állapítsa meg neki nyugdíj gyanánt. A kérvény azonban hiányosan volt felszerelve. Hiányzott a község bizonyítványa, hogy Opre tényleg mint tanító működött 1866-tól 1898-ig Mácsán. A községi előjárásig csupán azt igazolta, hogy Opre mácsai lakos. A megye hatósága kihallgatások után akarta beszerezni a bizonyító adatokat, de — s itt következik a hallatlan igazságtalanság. — *Mácsa községben nem akadt ember, aki igazolta volna, hogy Opre tanító volt a községben.*

Opre János ekkor a volt tanfelügyelőtől és Bogdán Mózes volt esperestől szerzett nyilatkozatokat, melyekkel igazolta, hogy mint tanító működött Mácsán.

Schill József főjegyző mindezek alapján azt indítványozta, hogy bizonyítottan véve Opre tanítói működését, nyugdíjként állapítsa meg teljes fizetését.

Vásárhelyi László azt látja, hogy óriási igazságtalanság történik itt egy emberrel, aki Mácsának a köteles időn túl is szolgálatában maradt. Ezt az embert utolsó napjaiban meg kell védeni a rettenetes zaklatás ellen. Bizonyítékokra nem is kellene súlyt fektetni, hiszen köztudomású dolog, hogy Opre hosszú évekig tanítója volt a községnek. Indítványozom, hogy teljes fizetésnyugdíjként visszamenőleg 1898-ig állapíttassék meg, tehát attól az időponttól fogva legyen jogigénye a teljes nyugdíjra, mikor a tanítói működést abbahagyta.

Lehrmann Viktor kir. alügyész aggályosnak találja a bizottság szerinte egyoldalú intézkedését. Véleménye szerint a másik érdekelt felet, t. i. az egyházközséget is meg kellene kérdezni s a tárgyalásokat ezzel felvenni.

Varjassy Árpád tanfelügyelő szerint read-kívül sokáig tartana, míg a tanító megkapná nyugdíját, ha ugyan az egyházközség egyáltalán hajlandó adni nyugdíjat.

Schill József teljesen osztja Lehrmann aggodalmait, de mégis mást indítványozott, mert a község már nyilatkozott, mikor kijelentette, hogy Oprenek nem ad nyugdíjat. Főleges tehát az újabb megkérdezés.

Keresztes Gyula dr. tiszti főügyész csatlakozik Vásárhelyi László azon indítványához, hogy visszamenőleg 1898-ig állapíttassék meg a nyugdíj.

A bizottság végül elfogadta Vásárhelyi László indítványát s ezzel anyagilag is fényes elégtételt szolgáltatott a hosszú időközön át méltatlanul üldözött tanítónak.

Az ülésen jelen voltak Urbán Iván elnöke alatt: Balás István, Beles János, Dálnoki-Nagy Lajos dr., Darányi János, Hajdu József, Hanthó Jenő, Issekutz László dr., Keresztes Gyula dr., Lehrmann Viktor, Nachtnébel Gyula, Nachtnébel Ödön, Schill József, Solymossy Lajos báró, Sorbán János, Trutia Péter, Varjassy Árpád, Vásárhelyi Béla, Vásárhelyi László, Zselénzki Róbert gróf.

Csanádmegye

az új közigazgatási eljárás ellen

(Fölirat a belügyminiszterhez.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Makó, december 10.

Csanádmegye közigazgatási bizottsága ma délelőtti tartotta meg ez évben utolsó ülését *Mesko Sándor* dr. főispán elnöklésével. A sima, csendes lefolyású ülésnek az újkör életbe léptetendő új közigazgatási eljárás megvitatása adott némi élénkséget, amelyet a bizottság nemcsak jobbnak nem lát az eddigi gyakorlatnál, de a nagy költségek révén helyteleníti s kimondta, hogy *felír ellene a belügyminiszterhez.*

Az ülés, az alispán havi jelentésével kezdődött. *Návay* Lajos dr. alispán kimerítő részletességgel referált a közigazgatás állapotáról. A vármegye minden községének ügykezelését megvizsgálta. Legutóbb Nagymajláthos és Ambrozfalván tartott vizsgálatot s mindkét községben példás rendet talált. Szabálytalan pénzkezelés miatt *Szabó* Zsigmond ref. kövácsházi jegyzőt és ifj. *Várday* József bíró-t hivatalvesztésre ítélte. *Smajda* Mihály lelei jegyző és *Váry* Károly Makó városi számvevő ellen fegyelmi vizsgálatot rendelt el. Megemlékezik a közigazgatás egyszerűsítése tárgyában kiadott belügyminiszeri rendeletről, amelyet a tisztikar megvitatott.

Justh Gyula szólalt fel először az alispán jelentésénél. Nem ismeri teljesen a rendeletet, különösen azt nem tudja, hogy az újítások mennyi költséget okoznak a vármegyének.

Návay Lajos dr. alispán hozzátvetőleg 5000 korona kiadást lát. A régi nyomtatványok helyett újakat kell készíttetni, szükséges egy irattárosi állás szervezése s hivatalos lapot kell kiadni.

Justh Gyula úgy látja, hogy az egyszerűsítésnek tömördek sallangja van s bizonyos, hogy a régi gyakorlat többet ér és egyszerűbb az újnál. Ugy látszik, hogy *Szöllő* Kálmán, ki magát a bürokratizmus ellenségének hirdette, maga a legnagyobb bürokrata. Indítványozza, hogy az újítás ellen írjon fel a bizottság, különösen pedig az ez által okozott költségek megtérítését követelje.

Návay Lajos dr. alispán és *Dósa* Sámuel dr. tiszti főügyész nem látják jónak nyilatkozni az újítás ellen addig, míg kipróbálva nincs. Az indítványnak azon részéhez, hogy a költségeket a belügyminisztertől kérje a bizottság, hozzájárulnak.

Justh Gyula feltétlenül szükségesnek tartja az állásfoglalást, mert mire kipróbálják a jószágát, akkorára elkésnek a felszólalással. Igazság szerint életbe se lehetett volna léptetni, míg ki nem próbálták.

A bizottság hozzájárult *Justh* indítványához s annak értelmében ír fel a belügyminiszterhez.

A többi előadó jelentése vita nélkül ment keresztül az ülésen. Erdemleges határozatot csak *Mikes* Gyula kir. államépítészeti főmérnök jelentése kapcsán hozott a bizottság, az új

vasut által tett kisajátítások tárgyalására a jövő évi január hó 16-át tűzte ki.

Az ülés után még a gyámi felelősségi küldöttség, a munkásügyi albizottság és a fegyelmi választmány tartott ülést.

TÁVIRATOK.

A király a német nagykövetnek

Bécs, december 10. *Eulenburg* herceg német nagykövet tegnapi kihallgatása alkalmával a király azt mondta a nagykövetnek, hogy kiváló nagyrabecsülés jeléül *László* Fülöp által festett életnagyságu arcképét szánta neki. A kihallgatás után a herceg sorra meglátogatta a nagyköveteket, a minisztereket és udvari méltóságokat, a mi annyira kimerítette, hogy ma ágyban kellett maradnia és Liebenbergbe való elutazását el kellett halasztania.

A venezuelai kérdés.

Newyork, december 10. Egy tegnapi keletű carracasi távirat jelenti: Az itteni lapok *Castro* elnöknek egy nyílt levelét teszik közzé, a mely azt mondja: Külföldi táviratok azt jelentették, hogy bizonyos nemzetek, köztük Anglia és Németország, szövetséget kötöttek, hogy erőszakos és támadó tetteket vigyenek véghez Venezuelában. Az a mód, a hogy ezek a nemzetek megkísérelték, hogy az államadósság után járó kamatok fizetésének újrafelvételét elérjék, azt a gyanút kelti, hogy következménye a forradalomnak, a melyet ő (*Castro*) nemrég lever. Jóllehet az angol-német beavatkozás híre hivatalos alakban jelent meg, még sem akar hinni benne, mert megfoghatatlannak tartja, hogy nemzetek, a melyek Venezuelával szíves baráti viszonyban vannak, inkább erőszakhoz folyamodnak, semhogy a diplomácia útjára lépjenek.

Washington, december 10. *Bowen*, az Egyesült Államok carracasi követe azt táviratozza, hogy *Haggard* angol miniszterrezidens és *Pilgrim* német ügyvi ő elutasításuk előtt arra kérték őt, hogy védje meg honfitársaik érdekeit. A követ teljesítette kérelmüket, mert nem látott okot az elutasításra. Az Egyesült-Államok carracasi követsége tehát meg fogja védeni az angol és német alattvalókat, ha hozzá fordulnak. *Bowennek* a külügyi hivatalhoz intézett egyes jelentéseiből kitűnik, hogy ha alkalom kínálkozik jó szolgálatok felajánlására, az alkalmat késedelem nélkül fel fogja használni. A külügyi hivatal nem bátorítja a követet erre a magatartásra, mert lehetőleg elejét akarja venni a bonyodalmaknak, de mert a helyszínén van, beleegyezik abba, hogy lehetőleg elejét vegye a válságnak és esetleg bizonyos diszkréció hatalmat fognak neki adni. A külügyi hivatal nagyon jól ismeri Anglia és Németország szándékait és feltéve, hogy egyáltalán lát okot a beavatkozásra, ebben a stádiumban semmiestre sem lát rá okot.

London, december 10. A Reutte-ügynökségnek jelentik Carracasból: A *La Guyara* kikötőben egyesült angol és német hajók négy venezuelai hadihajót elfogtak. Carracasban az összes angol alattvalókat elfogták.

London, december 10. Carracasból jelentik: A *Retribution* angol hadihajó kapitánya ultimatumot küldött a felkelők vezérének, a melyben negyvennyolc órai határidőt szab a közölt feltételek teljesítésére. A feltételek szerint Venezuela úgy Német, mint Angolország részére 34,000 dollár hadi kárpótlást fizet, a felkelésből származó követelések megítélésére pedig vegyes bíróságot küldenek ki.

Az aradi vashid.

(A mai értekezlet.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10

A pénzügyminiszter kezdeményezéséből az aradi vashid ügyében értekezlet volt ma a városházán. Az értekezletet, melyen a pénzügyminiszter, kereskedelemügyi miniszter, a város, a szakhivatalok képviselői, az érdekeltek voltak jelen, mint a megnyitóban kifejezésre is jutott, nem határozathozatalra hívták egybe, hanem hogy az állam és a város, s utóbbival szemben az érdekeltek jöjjenek tisztába egymás kívánalmaival, jogaival. Egy szóval csupán informatív jellegű volt a mai tanácskozás, mely ilyen értelemben nem volt hiábavaló.

Kifejezésre jutott itt, hogy a pénzügyminiszter teljes jóakarattal viseltetik az ügy iránt, de elvárja, hogy a város áldozatot hozzon a hidért. A város a miniszter által előreláthatólag támasztandó minden kötelezettséget nem hajlandó elvállalni, s azon az állásponton van, hogy a hidat csak úgy építheti fel, ha költségének törlesztését a vám- és révjogból fedezheti.

Az értekezleten aggódó hangok is hallatszottak azok részéről, kik a hidat csak az esetben tartják hasznosnak, ha Uj-Aradot és Zsigmondházát Aradhoz csatolják. Uj-Arad képviselője jónak látta melegiben tiltakozni ezen eszme ellen.

A hid helyével, mely éppen a városnak sokat hangoztatott érdeke szempontjából nagyon is megérdemli a megfontolást, nem foglalkoztak.

Az értekezlet részletei a következők:

Jelen voltak: *Bakonyi Géza* pénzügyminiszteri miniszteri osztálytanácsos, ki az értekezletet vezette, *Buday Béla* kereskedelemügyi miniszteri főmérnök, *Splényi báró* pénzügyminiszteri segédtitkár; *Aradvárosa* részéről: *Institoris Kálmán* polgármester, *Varjassy Lajos* gazdasági tanácsnok, *Sarlot Domokos* főkapitány, *Lőcs Rezső* adóügyi tanácsnok, *Virágh Lajos* főmérnök, *Bing Vilmos*, *Kristyó János*, *Edvi-Ilés László* törvényhatósági bizottsági tagok; a *katonaság* részéről: *Dietrich Albert* alezredes, *Werner Alfréd* katonai építészeti mérnök; *Aradmegye* képviselőiben: *Boros Iván* tb. főjegyző, *Temesmegye* részéről: *Schäffer Béla* főszolgabíró; továbbá *Farkas Győző* pénzügyigazgató, *Szabó Lajos* segéd titkár a *pénzügyigazgatóság* képviselői, *Tóttósy Géza* kincstári ügyész, *Darvas Lajos* kir. mérnök az *államépítészeti* hivatal, *Medveczky Zsigmond* kir. műszaki tanácsos a *folyméternökség* részéről; *Uj-Arad* község képviselőiben: *Fejér Ferenc* jegyző, *Dengi Antal* bíró; *Zsigmondházáról*: *Szathmáry Iván* jegyző, *Wittenberger József* bíró. Tévedésből meghívták *Mikalaka* községét is.

(A megnyitó.)

Bakonyi Géza pénzügyminiszteri osztálytanácsos nyitotta meg az értekezletet. A régen húzódozó ügy — ugymond — végre a megvalósulás stádiumába jutott, miután a pénzügyminiszter kijelentette, hogy a hidvám- és a rév-jogot Aradnak adja, ha a város saját költségén két olyan hidat épít, melyek a forgalomnak és az államnak a katonasággal szemben fennálló kötelezettségét illetőleg megfelelnek, s ha az utszakaszokat, feljárókat és ártéri hidakat átveszi és fenntartja. Mintán a város közgyűlése ezt elvben elfogadta, és a tárgyalások mielőbbi megkezdését kérte, a pénzügyminiszter az ügy előkészítésére tárgyalást hívott össze. Ennek célja nem határozathozatal, mert informatív jellege van. Azt hiszi, hogy a tárgyalások sikerei fejezhetők be, miután a kormány teljes jó-

akarattal van az ügy iránt. Mindenekelőtt két momentumot emel ki. 1883-ban a katonasággal szerződést kötött a miniszterium, hogy a hidon kívül a három ártéri hidat és az utszakaszt fenntartja, s így ez a kötelezettség áthárul a városra. A második szempont, melynek a tárgyalások alapját kell képezni, az a tény, hogy Aradváros a legfőbb érdekelt, s legnagyobb hasznát veszi a hidnak. Ha tehát áldozatot kell hozni, úgy ez első sorban Aradra hárul. Ezután üdvözlö a szép számban megjelenteket.

Bing Vilmos szólalt fel először. Mindenekelőtt azt óhajtáná tudni, hogy milyen két hidoról van szó. Ha az egyik Uj-Aradra vezet, a másik hova épül?

Bakonyi: Ennek eldöntése teljesen a város doiga. Csak annyiban lehet erre befolyás, hogy a katonai kincstár mit kíván.

(A vámjog.)

Institoris Kálmán polgármester a város szempontjából szükségesnek tartja, hogy a vámszedési jog a *gyalogjárókra* is kiterjesztessék, a hidhoz vezető területek pedig ingyen engedtesenek át. Óhajtandónak tartja, hogy *Uj-Arad és Zsigmondháza községei Aradhoz csatoltassanak*.

Bakonyi: A gyalogjárókra kiterjesztendő vámszedés jogának megadása a kereskedelemügyi miniszter hatáskörébe tartozik. Valószínűnek tartja, hogy ezt megkapja a város, ha a hid fenntartása megköveteli.

Buday Béla kereskedelemügyi miniszteri főmérnök: Igéretet kaphat a város, de a jogot akkor adja meg esetleg a kereskedelemügyi miniszter, ha a hid készen lesz.

Edvi-Ilés László nézete szerint a mai tárgyaláson azon feltételeket kell megbeszélni, melyekkel a város a kötelezettségeket átveheti. Itt a kereskedelemügyi miniszter képviselője, s s így az említett kérdést is tisztázni lehet. Ha a jelenleginél sokkal nagyobb értéknek megfelelő hidat épít a város, akkor olyan jogokat követelhet, melyek arányban állanak a költségekkel.

Bakonyi osztálytanácsos: Ismétli, hogy a miniszterium teljes jóakarattal van az ügy iránt, s ha a jelenlegi jogokból nyert jövedelmek nem törlesztik a város költségeit, akkor olyan jogokat fog kapni, melyekben megtalálja számítását.

Bing Vilmos: Ama aggályának ad kifejezést, hogy ha a hidvámot, megfelelő jövedelem elérésére felemelik, nem jönnek majd annyian át Aradra, mint jelenleg, s ez káros volna.

Splényi báró pénzügyminiszteri segédtitkár: Jelenleg a csolnak-átkelésnél szedik a gyalogosoktól a vámot. Kérdés, hogy ha hidon járnak majd át a gyalogosok, folytatódik-e az a jog a hidra nézve is.

Ezután a hidhoz vezető terület kérdését penditette meg *Institoris Kálmán* polgármester, feltétellel követeli, hogy a terület ingyen engedtessek át a városnak.

Bakonyi osztálytanácsos tudomásul veszi a kívánságot, de erre nézve még most nem adhat választ.

(A pénzügyi szempont.)

Lőcs Rezső adóügyi tanácsnok, mint a hid-ügy városi előadója, szólalt fel ezután. A hid létesítésének kérdését elsősorban *pénzügyi kérdésnek* tekinti. Hogy a szép remények, melyeket a hidhoz fűznek, bevalnak-e, egyelőre alárendelt dolog, s mindenekelőtt a pénzügyi kérdés tartandó szem előtt. Éppen ezért azt óhajtáná, hogy a város minél kisebb áldozatot hozzon, mert annál inkább fedezheti a hid költségének annuitását. Körülbelül másfél millió korona volna a város kiadása, melylyel szemben kevés fedezetnek a hidvám joga. A vámszedésből befolyó jövedelem, mint a tapasztalatok mu-

tatják, 75.00 korona, mely nem elég az annuitásokra. Ezen szempontból kiindulva öt feltételt terjeszt elő: 1. Bontassanak le az ártéri hidak, melyek az új hiddal feleslegessé válnak. 2. A hidhoz vezető terület menjen át a város tulajdonába. Elismeri, hogy ezt a területet 80,000 forintért vette annak idején a kincstár, de a terület nem ér többet 36,000 forintnál. 3. Mentessék fel a város ama hidfeljárók építésétől, melyek Arad területén kívül esnek. Indokolatlan volna, ha a vár és Uj-Arad felé eső feljárókat Arad létesítené. Vegyék magukra azok, akik használják. 4. Mint az előzetes kontemplálásokból kitűnik, a gyalogjárók részére két fillér vámot akar engedélyezni a miniszter. Szükségesnek tartja a vámnak négy fillérre való felemelését. 5. Fontos, hogy a város a hid építéséhez olcsó kölcsönhöz jusson. Az állampénztár feleslegeiből óhajtáná ezt a kölcsönt 30—50 éves törlesztésre felvenni.

Institoris Kálmán polgármester magáévá teszi az elhangzottakat, azzal, hogy a hid feljáróit, miután a debrecen—fehértemplomi állami utba esnek, létesítse az államkincstár.

(Vita az áldozatkészségről.)

Bakonyi osztálytanácsos: Az állam ugyanis áldozatot hoz, midőn lemond a vámjövedelemtől. Sőt az ezután várható többletről, nem volna tehát méltányos tőle még többet is kívánni. Nincs ugyan felhatalmazva e kijelentésre, de azt hiszi, hogy a kincstár a feljárókat nem fogja felépíteni.

Institoris polgármester. A város nagy terheket vesz magára, s az állam megszabadul az ártéri hidak jókarban tartásától, a hosszú ut fenntartásától, s a rozoga fahíd folytonos javításától.

Bakonyi Géza osztálytanácsos: Az eddigi felszólalásokból azt látja, hogy a város nem akar áldozatot hozni, hanem az a célja, hogy annyi jövedelmet szerezzen az új hid révén, amely az építési költség annuitásait behozza. Hol itt a hangoztatott áldozat?

Institoris polgármester: Az áldozat abban van, hogy nem szabhat a város magas vámot, mert a régi forgalmat akarja visszaállítani.

Virágh Lajos főmérnök felemlíti, hogy a hid építésén kívül egy ut kiépítése is terheli a várost, s ez 292.000 korona többletet jelent.

(A kereskedelemügyi miniszter képviselője.)

Buday Béla kereskedelemügyi miniszteri főmérnök szólott hosszasan a tárgyhoz ezután. A hid ujjaépítése — ugymond — sürgős. Ha azt mondja, *égetően sürgős*, enyhe szót használ. Az építés ne odáztassék el, mert úgy áll a dolog, hogy katasztrófa nincs kizárva. De ha csak a forgalom is megszűnik, milyen nagy kalamitás származik abból. Áttér ezután az egyes részletekre. Mindenekelőtt kérdés, hogy szükséges-e az Aradtól Zsigmondházáig vezető ut, ha az új hid megvan. Mert ha nem szükséges, úgy az ártéri hid is felesleges. Vajjon torkolnak-e az említett utba olyan utak, melyek miatt erre szükség lenne. Mindezeket itt eldönteni nem lehet. A másik kérdés, hogy mentessék fel Arad területén kívül eső feljáró építésétől. A pénzügyi kincstár ezt nem vállalhatja magára, mert, átadván a hiddal járó jogokat, a kötelezettségeket is áthárítja.

Splényi báró miniszteri segédtitkár: Ugy tudja, hogy a feljáró építése mindig a hid tulajdonosát illeti.

Buday Béla: A város áldozatáról szól ezután. Mindig azt hangoztatták, hogy a város áldozatra hajlandó. Mikor a pénzügyi kincstár akart hidat építeni, akkor kijelentette a város, hogy 500,000 koronával hozzájárul a költséghez. Ha most nem volna hajlandó áldozatot hozni a

város, következetlen lenne. Amortizálja m kiadásait, de azontul hozzon áldozatot.

Institúris: Mikor a város ezt az ajánlatot tette, tíz százalékkal kisebb volt a pótdó. A város különben sok áldozatot hozott az államnak, mikor százazrekre menő építkezésekbe ment bele.

Bing Vilmos: A hid jövedelmezősége ugyanis esett az utóbbi években.

Virágh Lajos főmérnök: A város egykori ajánlatát illetőleg magyarázattal szolgál. Mikor az 500,000 koronát felajánlotta a város, az Övárteret is átadta volna az államnak, melyért háromszáz hold erdőt kapott volna cserébe. Ez az erdő felért az 500,000 koronával. Tehát a város nem következetlen.

Edvi-Ilés László: Ha a város nem épít a kincstárnak kell új hidat felállítania. Igaz, hogy ez a hid nem felel meg a város érdekeinek az összeköttetést illetőleg. A város kívánsága pedig éppen az, hogy a jó összeköttetést megteremtse. Ez vezet, nem pedig, hogy üzlet csináljon a híd ből.

Bakonyi: A kincstárt is ez vezette, mely, saját érdekeinek félretolásával, a város előnyeit tartotta szem előtt.

(Az új-aradi hangulat.)

Fejér Ferenc új-aradi jegyző kért most szót. Községe természetesen nagyon szívesen fogadja a hid felépítését, a feljáró létrehozásába azonban nem megy bele. A négyfilléres átkelési díjat, ha kell, megfizetik, de helyesebb volna a két filléres vám. Vegyen a város a harminc éves kölcsön helyett ötven évest; akkor az annuitások kisebbek lesznek, s elégséges a kisebb vám is a fedezésre. Többször hallotta hangoztatni, hogy *Új-Aradot Aradhoz szeretnék csatolni*. Ismeri a község hangulatát, s elmondhatja, hogy *saját jószágából nem menne bele az egyesülésbe*. Ha a nagyközségből szabad királyi város lesz, akkorára nőnek a terhek, hogy Új-Aradnak irigylet jövéte nagyon is leszál.

Bakonyi: Hangsúlyozza, hogy az új hidnak előnyeit nagyban fogja élvezni Új-Arad.

Fejér: Azt hiszi, községe nem fog éppen minden áldozattól elzárkózni.

Varjassy Lajos gazdasági tanácsnok is első sorban pénzügyi kérdésnek tartja a hid ügyét, mint Lőcs, csak hogy más szempontból. Az a kérdés, vajjon az új hid anyagi előnyt jelent-e Aradra nézve, vagy nem. Nézete, mint nagyon soknak, az, hogy ha a szomszédos községek ide nem csatoltatnak, a híd ből nem lesz Aradnak haszna.

Fejér Ferenc jegyző: Ohaj ez, vagy feltétel?

Bakonyi elnök: Ohaj.

(A fahid állapota.)

Ezután arról folyt a szó, hogy mikor venné át Arad a kincstári hidat, s ezzel a vámjogot. A pénzügyminiszter képviselője kijelentette, hogy legelőnyösebb volna, ha még az építés előtt átvenné, s a hidat szükség szerint kitartoztatná, hogy az új hid elkészültéig kitartson. A fahid rossz állapota került ezután szóba és **Sarlot** Domokos főkapitány jelentette, hogy legutóbb ártírt ez ügyben a pénzügyigazgatósághoz, de választ még nem kapott.

Darvas Lajos kir. mérnök, mint az állam-építészeti hivatal képviselője tett jelentést a fahid állapotáról. A hid, mint a vizsgálat megállapította, nincs olyan rossz állapotban, hogy veszedelemtől kellene tartani. A legszükségesebb munka a hid egy részének alátámasztása, mely 24,000 koronába kerülne. Ha ezt keresztülviszik, három-négy évig kibírja még a hid.

Bakonyi osztálytanácsos, miután senki sem

az érdeklődésért, s azon reményének adott kifejezést, hogy a kérdések megállapítása s az ügy elintézése nem ütközik már nehézségekbe.

Institúris Kálmán polgármester köszönte meg ezután az osztálytanácsosnak a tárgyalás tapintatos vezetését és a város iránti jóakarát.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Fagy és hóivatar.

(Megfagyott emberek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10.

December elején vagyunk csak s máris olyan zord téli időben vagyunk, mintha januárt íránk. A kontinens minden tájáról erős téli időjárásról kapunk jelentéseket s itt Aradon is észleljük, hogy az idei tél irgalmatlannak ígérkezik. ha ugyan az előjelekből ítélni szabad.

Évek óta elkényeztett bennünket a téli időszak havat, igazi havat évek óta most látunk először s ha nem csalódunk, lesz részünk benne egész márciusig. Nem lehetetlen ugyanis, hogy beváljék az a párisi jóslat, hogy olyan kemény télünk lesz az idén, mint 50 év óta nem volt.

Aradon meglehetősen mélyre leszállott a hőmérő. Ma pl. nappal 14—16 fok Celsius között ingadozott a zéruson alul, éjjel pedig 18—20 sőt 22 fok hideget is konstataáltak. Ez természetesen már abnormis hideg, a milyen csak a 90-es évek elején volt egy két napig.

A Maros még néhol zajlik. Erdély felől Paulisig már egészen befagyott s valószínű, hogy holnap reggel itt Aradon is állandó jégtakarót kap a Maros csendesen folyó vize.

Az ország más helyein is szigorú tél uralkodik. Így *Temesvárott* is, mint onnan táviratozzák, napok óta tartó nagyobb havazás után olyan kemény hideg állott be, a milyen már évek óta nem volt. A hőmérő állandóan 14—16 fok hideget mutat. A Béga teljesen befagyott. A román-szentmihályi-uton egy román paraszt, aki a temesvári piacra akart begyalogolni, megfagyott.

Lemberg ből azt jelentik, hogy hófúvások következtében a kolomeai helyiérdekű vasutakon a forgalmat beszüntették.

Berlin ből táviratozzák, hogy a szigorú tél a keleti porosz tartományokban több áldozatot követelt. Konitzban a vasútra vezető uton egy munkást találtak megfagyva. Egy tarnowoi kol-dus, aki egy istállóban keresett a hideg ellen menedéket, szintén megfagyott.

Bukarest ből jelentik, hogy a heves hóivatarok miatt az utolsó napokban a Dunán sok gőzös és 200 gabonavontató hajó befagyott. A fagy sok kárt okozott.

SZÍNHÁZ ÉS IRODALOM.

A színház műsora:

Csütörtök: *Louise*, bohózat. (Páros bérlet.)
Péntek: *Louise*, bohózat. (Pároslan bérlet.)

* **Troubadour.** Kettős vendégszereplés tette érdekessé a ma esti opera-előadást. *Székely* Anna és *Dancs*ky Sarolta énekelték a Troubadour két fő női-szerepét: Azucenát és Leonorát. *Székely* Anna hangját és énekművészetét ismeri a mi közönségünk s különösen ebben a mai szerepében, melynél hangjához illőbbet keresve sem választhatott volna, különösen szereti őt. A mai est tehát a kellemes viszontlátás estéje volt s *Székely* Annának ki is jutott az elismerő tapsokból, sőt virágkoszorút is kapott. *Dancs*ky

mondottunk, ma jobban, szebben énekelt, mint az első előadás alkalmával, s a tapsokból neki is kijutott.

* **Louise** A francia bohózatok egyik legkiválóbb és legszellemesebb terméke a *Louise*, melynek bemutatása holnap, csütörtökön lesz színpadunkon. A darabnak alapvonása a legképtelenebb helyzetekben áll, a mindket csak kikapós férjek és szerelmi kalandokra vágyó feleségek kieselhetnek. Mindez a francia színporkázó szellemeskedés zománcával van bevonva és ez eredményezi, hogy maga a szemérmellenkedést e bohózat le nem veri, sőt ellenkezőleg nevetésre és hangos kacajra készíti. Holnap délelőtt 10 órakor tartják meg a darabból teljes díszletezés mellett a nyilvános főpróbát, melyre a sajtó képviselőit is meghívják. A társulat mindztn egyes elsőrendű tagja kitűnő és hálás szerephez jutott és a mai próba már a kerekded előadást biztosítottak mutatta. A darabot pénteken megismétlik.

* **Az aradi színház államsegélye.** A nyári színház bérének elengedése érdekében a belügyminiszter leirt a városhoz, ennek pártfogásába ajánlván *Zilahy* Gyula színigazgatónak az idei hater korona bér elengedése iránt benyújtott kérelmét. A szinügyi-bizottság, mint ezt *Varjassy* Lajos tanácsos a mai közgyűlésen bejelentette, foglalkozott a színigazgató kérelmével, meggyőződött arról, hogy a színház bevétele jóval kevesebb, mint a kiadások összege, mégis tekintve azt, hogy a város már sok áldozatot hozott a színházért, hogy a színigazgatónak már magasabb helyarákat is engedélyezett, s végül — mindenneknek legfőbb akadály — hogy a városnak túl magas a pótdója, — azt határozta a közgyűlés, hogy a nyári színház bérét el nem engedheti, de fölír a belügyminiszterhez, az eddigi nyolcezer korona szubvencionak tízezerre koronára való fölemelése érdekében.

* **P. Lukács** Juliska vendégszereplése. *Perzsa* Lukács Juliska, a Népszínház drámai művésznője holnap kezdi meg három estére tervezett vendéjátékát Nagyszombaton, melynek befejezte után az aradi Nemzeti Színházban fog vendégszerepelni a „Bagdadi hercegnő”-ben és Rákosi Jenő „Magdolna”-jában.

Bankettező esküdtek.

(Társasvacsora az ülésszak befejezésének öröme.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10.

Az aradi esküdtek, azok, akik a most folyó ülésszakon gyakorolják állampolgári kötelességeiket és jogaikat, vigalommal fogják megülni azt a napot, amelyen többé nem lesznek kötelesek ezt az állampolgári jogukat gyakorolni, vagyis amelyen az esküdszéki ciklusnak vége lesz. *Társasvacsorát* rendeznek ezen a napon, talán az első az országban, amelyre az új bünvádi eljárás ad alkalmat és okot. S ha már az esküdszéki intézmény behozatalát nem ülték meg bankettel, hát nem is volna értéke ennek a magyar ember előtt addig, míg felköszöntökben meg nem emlékeznek rá.

Miután azonban az esküdszéki intézmény behozataláról elfeledkeztek bankettezni, az aradi esküdtek úgy akarják helyrehozni a mulasztást, hogy banketteznek az aktus elmúlásán. A komolyabb oldala pedig az lehet ennek, hogy az esküdszék tagjai meglehetősen kiábrándulnak a polgár-bírósból és az esküdszék intézményét ma már nem annyira a liberalizmus egyik nagy vívmányának tekintik, mint inkább olyan nyügnék, mely egy teljes hónapra lehetetlenné tette az esküdteknek a hivatásuk teljesítését, a kenyér megkeresését.

Hogy az aradi esküdtek is mekkora tehernek tekintik ebbeli hivatásukat, igazolja az az

Atyánk, ki Borossebesen vagy: megtiszteljük a Te neved; jöjjön el a Te kegyelmed; legyen meg a Te akaratod, miképen Borossebesen azonképen itt Kroknán is; mindennapi fizetésemet add meg nekem ma; és bocsáss meg nekem, s az én kérvényemnek, miképen én is megbocsátok az ellenem vétetteknek, kik a fizetésemet eltagadni iparkodnak s engemet jogos követelményeimmel együtt — láb alól el akarnak tenni, és első jó atyáinkkal, Nagyságos kir. Tanácsos, vármegyei

Tanfölgylet Urral egyetértőleg — vigyetek el engemet egy állami iskolánál, hol megszabadítva leszek a gonoszoktól. Ugy legyen!

A miatyánknak ezen jóízű travesztálása után elmondja az ügyet s végül a következő, kissé homályos szavakkal zárja be a kérvényt:

„Magyar tanítók jogos követelményeikből engedni nem szoktak, annál kevésbé csorbát szenvedni sem tűrnek!”

Az eredeti kérvénynek fogantatja is lett, a főszolgabíró előbb nevetett egyet rajta, azután sürgősen intézkedett, hogy az előjárás az egyházközséggel szemben a tanító fizetéseért végrehajtást eszközöljön. Ennek révén Toncza Sebestyén néhány nap múlva megkapja a saláriumát.

A mint látható, ez fölöttébb mulatságos eset, habár van egy szomorú oldala. Szomorú az, ha a tanítónak a keservesen megszolgált, sovány fizetését ily miatyánkkal kell kiimádkozni...

Ingyen kenyér.

— A mai adományok. —

Arad, december 10.

Váratlanul köszöntött be a tél legkeményebbje. Máskor ily időtájt az első havat várják: most pedig null alatt tizenhatszáz fok hideget mutat a higany. Ez az abnormis állapot siettetti a kenyérszítók működését. Míg az előbbi években csak január hóban kezdték az ingyen kenyeret osztani, az idén már a közeli napokban megnyílik a kenyérszító bolt.

Mai gyűjtésünk élén Leopold Zsigmond áll, 25 korona adománnyal. Tekintélyes sora követi az adakozóknak, jobbra azok, a kik az előző években is gyarapították az ingyen kenyér alapot: Barabás Béla dr. országgyűlési képviselő, Kell Lipót dr. Mittler Izidor dr., Bácskay Béla dr., Rosenberg Miksa dr., Kovács Marcell dr., törvényszéki bíró, Pollák József, Mandl Vilmos dr. és Pálmay Lajos dr.

Az öreg honvédek egyesületének elnöke, Simay István is az adakozók között van. A mialatt fáradhatatlanul buzgólkodik a szabadságharc katonái nyomorának csillapításán, nem feledkezett meg az ingyen kenyér könyörületos missziójáról.

Négy ifju lány adománya kelti föl bennünk azt az érzést, a mely mindig elfog, ha a női szív jótékonyága nyilatkozik meg: Csutak Valéria, Kugler Lala és Bruckner Ella és Margit, adakozása.

A ma érkezett adományok a következők:

	korona
Leopold Zsigmond	25—
Kell Lipót dr.	20—
Barabás Béla dr.	20—
Mittler Izidor dr.	20—
Bácskay Béla dr.	20—
Kovács Marcell dr.	20—
Pollák József	20—
Rosenberg Miksa dr.	20—
Pálmay Lajos dr.	10—
Mandl Vilmos dr.	10—
Simay István	10—
Grimm A. József	10—
Bruckner Ella és Margit	6—
Csutak Valéria	5—
Révész Mór dr.	5—
Kugler Lala	4—

Összesen: 225—

Legutóbbi kimutatásunk: 97 90

Eddigi gyűjtésünk összege: 322 90

EGYESÜLETI ÉLET.

* Az aradmegyei községi- és körjegyzők egylete s nyugdíjintézete Aradon, a vármegyeház kistermében december hó 19-én d. e. 9 órakor tartja választmányi s ugyanott d. e. 11 órakor közgyűlését a következő sorrenddel: 1. Elnöki jelentés. 2. 1908. évre vonatkozó költségvetés. 3. Behajthatatlanság s egyéb címen leírásba hozandó tagsági díjakról szerkesztett kimutatás előterjesztése. 4. Egyleti alapszabályok módosítása. II. Nyugdíjintézeti ügyek: 1. Zorád Ferenc nyugdíjának újbóli megállapítása. 2. Ozv. Kaba Miklósné szül. Popovits Julia, 3. özv. Petrikovics Gézné szül. Vigh Julia, Grozeszku Gergelyné szül. T. Vank Emma segélyutalványozása. 5. Ozv. Lovich Dezsőné szül. Benel Paula. 6. Ozv. Michajlovits Ákosné szül. Wenetsek Matild özvegyi nyugdíjának megállapítása. 7. Özv. Bund Aurelné szül. Margold Borbála megállapított nyugdíjának felemelése. 8. Ozv. Balác Gáborné szül. Szathmáry Irén neveltetési járulék meghosszabbítása iránti kérvénye. 9. Id. Szkalák Károlynak a néhai fia Szkalák Béla által a nyugdíjintézet pénztárába befizetett díjak és járulékok visszautalványozása iránti kérvénye. 10. Ardeleán Gábor volt kerekí jegyző nyugdíjazása. 11. A Krassó-Szörény vármegyei jegyzői egyesület átirata a jegyzők nyugdíjazására vonatkozó viszonyosság felajánlása tárgyában. 12. A nyugdíjintézeti alapszabályok 23. §-ának módosítására vonatkozó indítvány. 13. Indítványok. 14. Tisztújítások. Kelt M.-Pécskán, 1902. december 8-án. Povátsay Soma, elnök.

(*) Az Aradi Kereskedők Köre választmánya e hó 11-én, csütörtökön este 9 órakor saját helyiségében rendes ülést tart, a melyre a választmány tagjait ez uton is meghívja Tedeschi Viktor, elnök.

(*) Uj asztaltársaság. Hazafias célú asztaltársaság alakult a napokban Aradon. A címe: Kossuth-szobor asztaltársaság és a célja az aradi Kossuth-szobor alapját a tagok anyagi viszonyaihoz képesti állandóan gyarapítani. Az asztaltársaság tisztikara a következőképp alakult meg: Elnök: Klein Ignác, alelnök: Morgenstern Gyula, titkár: Kornis Odón, pénztáros: Westmann Gyula, ellenőr: Steinitz Mihály. Az új asztaltársaság összejöveteleit állandóan a színházépületben levő Városi Sörszalonban tartja.

Az új csatornázások és a vízvezeték díjak.

(A város közgyűléséből.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, december 10.

Az Újtelep városrész csatornázásával kapcsolatos vízvezetési és csatornázási munkálatok sorsa érdekes fordulatot vett a város törvényhatóságának mai közgyűlésén. Arról volt szó, hogy a közgyűlés egyelőre csupán elvileg határozza el a csatorna-művek kiépítését; ehelyett azonban azt a határozatot mondta ki a közgyűlés, hogy az Újtelepnek és a többi utcáknak csatornázását feltétlenül szükségesnek tartja, kiépítését azonban még elvileg sem határozza el addig, míg biztosítékot nem szerez a tanács arról, hogy a vízvezetési és csatornázási művek kiterjesztése következtében a vízvezeték igazgatósága a mostani drága vízgyógyászati díjakat leszámítja.

Domonkos Lajos tette meg ezt az indítványt s a közgyűlés többsége el is fogadta ezt. Steiner Jakab ugyan általában ellenozte az újtelepi csatorna eszméjét és kifogásolta azt is, hogy a tanács mindig „új létesítmény-ken” törli az esztét. Mikor azonban a szavazásra került a dolog, ő is a Domonkos Lajos indítványához csatlakozott s hogy a tanácsjavaslatával szemben ez lett a győztes, Steiner Jakab ön elégedetten kiáltott fel:

— Végre mi is győztünk!

Kiss Ferenc az erzsébet városi és sarkadi csapadék- és szennyvizek levezetését sürgette, mire Varjassy Lajos tanácsos azt a felvilágosi-

tást adta, hogy e két városrész rendezését az újtelepi csatorna-művek jövedelméből fogják eszközölni.

A közgyűlésen *Institoris* Kálmán polgármester elnöklése alatt jelen voltak: *Varjassy* Lajos polgármesterhelyettes, *Sarlot* Domokos főkapitány, *Kádas* Kálmán főjegyző, *Reicher* Károly főügyész, *Lócs* Rezső tanácsos, *Vannay* Gyula jegyző.

A törvényhatósági bizottság tagjai közül: *Simay* István, *Boros* Vida, *Barabás* Béla dr., *Kristyó* János, *Müller* Károly, *Révész* Adolf, *Hegedűs* László, *Abrai* Lajos, *Staubert* József, *Edvi-Ilés* László, *Neuman* Dániel, *Pényes* Dezső, *Dániel* Kálmán, *Robitzek* Agos, *Mülek* Lajos dr., *Posgay* Lajos dr., *Steiner* Jakab, *Pekár* Károly, *Ring* Géza, *Gebhart* István, *Vizer* Lajos, *Bund* Henrik, *Vertán* Oszkár dr., *Urbányi* Béla, *Bing* Vilmos, *Mandl* Vilmos dr., *Reicher* Ferenc, *Madarász* Antsi, *Glück* Károly, *Ostenberg* Tivadar, *Rosenberg* Sándor dr., *Sófalvi* György, *Mayer* Miksa, *Rosenberg* Miksa, *Müller* Gyula, *Wadowszky* Gusztáv, *Avarfy* Ferenc, *Bozsik* György, *Kiss* Ferenc, *Mittner* József, *Fritz* József, *Maresch* Gyula, *Edelmüller* József, *Reisinger* Sándor, *Domonkos* Lajos, *Nemess* Zsigmond dr., *Opre* Péter, *Nagy* Sándor, *Mihalik* József, *Kohn* S. N., *Weisz* Sándor, *Tolnai* János dr., *Blaskovits* Antal, *Szalai* Antal dr., *Bing* Ede, *Weisz* Dávid, *Wallfisch* Armin, *Nagy* Lajos, *Zachariás* Géza, *Walder* Gyula, *Zikó* János.

HIREK.

Mangra püspöksége.

— Mangra nyilatkozata. —

Arad, december 10.

Tegnap az a hír terjedt el, hogy a király a kormány előterjesztésére Mangra Vazulnak aradi görög keleti román püspökké történt megválasztását nem erősítette meg.

Ez a hír sok valószínűséget rejt magában, s ha később is következett be, mindenestre már előre látható volt azon a napon, a mikor a zsinaton Mangra többséget kapott.

Erre a hírre vonatkozólag nagyváradi tudósítónk ma kérdést intézett Mangra Vazulhoz, a ki a következőket mondta:

— Nekem a megerősítésről, vagy meg nem erősítésről tudomásom nincs. Arról tudok, hogy a zsinat többsége a meg nem erősítés esetén újra meg akar választani; ezt azonban nem akarom elfogadni, mert nem akarok a korona szándékaival ellenkezni.

Ezen nyilatkozat folytán most már bizonyos, hogy a második választásnál Mangra nem lesz jelöltje a püspöki széknél.

Az aradi *Tribuna Poporului*, a Mangrapárt szócsöve, a meg nem erősítés hírére vonatkozólag azt mondja, hogy arról az illetékes tényezők mit se tudnak.

A megyei közigazgatási bizottság ma délelőtti ülésén többen megkérdezték a jelenvolt országgyűlési képviselőket, a kik a kérdezősködőknek azt felelték, hogy a meg nem erősítésről ugyan pozitív tudomásunk nincsen, de azt fölöttébb valószínűnek tartják.

— A király felgyógyult. Bécsből táviratozák: A király reumatikus bántalmait teljesen elmúltak. A király ma Schönbrunnból a Hofburgba utazott, fontos állami ügyek elintézésére. A séjour Schönbrunnban további intézkedésig elmarad.

— A makói Kossuth-szobor. Makó város Kossuth-szobor bizottsága — mint tudósítónk írja — ma délután 3 órakor ülést tartott *Farkas* József polgármester elnöklésével. Az ülésen *Kallós* Ede szobrász is részt vett *Márkus* Géza fővárosi építész társaságában s előadta a szobor felállítására vonatkozó terveit. A bizott-

ság helyesléssel vett tudomást a tervről s megbizta Kallós Edét a minta elkészítésével.

— **Az orosz cár látogatása a királyunknál.** A *Keleti Értéslő*-nek táviratozzák Budapestről: Beavatott körök értesülése szerint *Miklós* cár legközelebb *Bécsbe* megy *Ferenc József* király látogatására. Bécsből *Bukarestbe* utazik a cár a román királyi pár látogatására.

— **Jelölés a negyedik kerületben.** A negyedik kerületi függetlenségi párt ma este a *Gavrilc*-féle vendéglőben, *Mittner József* elnöklésével értekezletet tartott, a melynek tárgya a kerületben megüresedett két törvényhatósági helyre való jelölés volt. Hosszas tanácskozás után az értekezlet abban állapodott meg, hogy a párt hivatalos jelöltjei: *Nagy Kálmán* és *Rothmüller Ferenc*.

— **Stefánia nagymama.** Gr. *Lónyayné* Stefánia kir. hercegnő nemsokára nagymama lesz. Mint bécsi tudósítók jelenti, leánya, *Erzsébet* főhercegnő, legközelebb családi eseménynek néz elébe.

— **Két mandátum.** *Nagyszalonán*, a mint lapunknak táviratozzák, csütörtök reggel nyolc órára tüzték ki a választást. Elkeseredett küzdelemre van kilátás a három jelölt: *Halász Lajos*, *Balogh Mihály* és *Mezőfi Vilmos* között. A választásra három század katonaságot rendeltek ki. — *Zomborból* táviratozzák: A titeli kerületben, a hol *Zákó István* lemondása folytán üresedett meg a mandátum, *Ivanovits István* udvari tanácsost jelölték.

— **Új városatyák.** A város legtöbb adófizetőinek névsorában, mint ezt már egy ízben jeleztük, változás állott be. *Simay István* és *Müller Károly* viriliztek, akik választás után is tagjai a törvényhatóságnak, nem kívánják gyakorolni legtöbb adófizetői jogosultságukat, *Vannay Gusztáv* lippai közjegyző az idén is Temes megyében tartja meg törvényhatósági tagságát, *Nikolits Péter* pedig meghalt. Ezek helyébe *Heim Bertalan* gyógyszerész, *Kell Lipót* dr. és *Priegl István* dr. ügyvédek és *Dobiaschi József* gyáros kerülnek a törvényhatóságba.

— **A Beöthy-Liptai per** Emlékezetes még az a szenzációs rágalmozási pör, a melyet *Beöthy László*, a Nemzeti Színház volt igazgatója indított *Liptai Károly* hírlapíró ellen. *Beöthy Liptait* zsarolással vádolta, a mire *Liptai* több hírlapi cikkben súlyos vádakkal illette *Beöthyt*. Ezek miatt *Beöthy* pört indított *Liptai* ellen. A budapesti kir. törvényszék éjjelleg tartó, izgatót jelenetekben bővelkedő tárgyalás után *Liptait* fölmentette a vád alól, a mi egyenlő volt *Beöthy* elítélésével. Az ítélet után *Beöthy* azonnal lemondott a Nemzeti Színház igazgatói tisztéről és egyben felebbezett az ítélet ellen. A budapesti kir. tábla, a mint fővárosi tudósítók táviratozzák, ma tárgyalta ezt az ügyet. A tábla megsemmisítette a törvényszék ítéletét, s a megokolásban kimondta, hogy a panaszt nem a törvényszék, hanem esküdtbírószág elé kellett volna utasítani, minthogy *Beöthy* ki-nevezett tisztviselője volt a Nemzeti Színháznak. Ennélfogva az ügy újabb tárgyalásra kerül. Az ítélet a főváros írói és művészi köreiből nagy feltűnést keltett.

— **Az aradi fonó-gyár.** Megírtuk, hogy *Láng Lajos* kereskedelmi miniszter megvonta az Aradon felállítandó textil-gyártól azt az állasegélyt, amelyet hivatali elődje helyezett kilátásba a vállalkozóknak. A mai közgyűlés úgy határozott erre vonatkozólag, hogy a gyár felállítására vonatkozó tárgyalásokat újból fölveszi az első

előnyöket és kedvezményeket további egy fél évre fönntartja.

— **Az összeférhetlenségi bizottság ülése.** Fővárosi tudósítók táviratozzák: A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága ma délután, *Andrássy Tivadar* elnöklésével ülést tartott. Legelőször *Szentiványi Arpád*ot hallgatták ki, a csorbai tó megvételeivel kapcsolatos összeférhetlenségi bejelentésre nézve. *Szentiványi* elmondta, hogy a múlt évben a csorbai tó tulajdonosánál volt vadászaton, és ekkor értesült *Hohenlohe* herceg leveléről, a melyben a csorbai tavat megvételeire ajánlotta. Hazafias köztelességének tartotta, hogy erről a földmívelési miniszter értesítse, de ezzel összeférhetlenséget nem követelt el. A bejelentő *Goldner Adolf* dr. a váloság megállapításához *Hohenlohe* levelének beszerzését tartotta szükségesnek. A bizottság még nem hozott határozatot. A második bejelentést *Lurtz Károly*, a szász képviselő ellen tették. *Lurtz* egy *Insbruckból* érkezett magyar levélre németül válaszolt, és abban azt írta, hogy Magyarországon nem tud minden ember magyarul, és aki *Kronstadt* helyett *Brassót* ír, az nem tudja, mit cselekszik. Miután a bejelentő elmulasztotta, hogy paragrafusokra hivatkozzék, a bizottság a bejelentést elmulasztotta.

— **Párbajok a Gotterhalté miatt.** *Sátoralja-Ujhelyről* táviratozzák: *Busa Barna* dr. a *Felső-magyarországi Hírlap* szerkesztője és *Bánóczy Kálmán* dr. ugyanazon lap főmunkatársa, értesülván arról, hogy az egyik vendéglőben egy honvédtiszt a *Gotterhalté* huzatta, lapjukban cikket írtak, a melyben elítélően nyilatkoztak a honvédtiszt dolgáról. Erre *Fejes Kálmán* honvédszázados mindkettőjüket provokálta. A segédek kardpárbajban állapodtak meg, a melyet a két szerkesztő ma vívott meg a honvédszázadosal. Először *Busa Barna* és *Fejes* verekedtek meg; az első párbajban *Busa* kezén könnyebben sérült meg. Azután *Bánóczy* párbajozott a századosal. *Bánóczy* a százados jobb felső karján súlyos sebet ejtett. A százados sérülése komoly jellegű.

— **A miniszterelnök és a krajcáros lapok.** Fővárosi tudósítók táviratozzák: A vidéki napilapok egy részének megbizásából ma küldöttség kereste föl *Szék Kálmán* miniszterelnököt, orvoslást kérve azon üzelmek ellen, a melyeket némely krajcáros ujság örve alatt elkövetnek. A küldöttség szónoka *Pláner László* ügyvéd elmondta, hogy az ilyen lapok a népre erkölcsrontó hatást gyakorolnak. *Szék Kálmán* miniszterelnök válaszában kijelentette, miszerint régóta foglalkozik a kérdéssel, hogy mikép lehetne gátat vetni az ilyen, általa is károztatott üzelmeknek. Reméli, hogy sikerülni fog a magyar sajtót megszabadítani ezen lapoktól.

— **Utcavilágítások.** Végre a közgyűlés is határozott érdemlegesen a mellék-utcák pilangó égővel ellátott gázlámpáinak Auer-égőkkel való kicseréléséről, olyan értelmű döntést hozván erről, amilyen javaslatot az ad hoc bizottság készített az ötven- és a harminc-gyertyaerejű lámpák komplikálására vonatkozólag. — **Világítási ügyekről** lévén szó, e helyen hívjuk föl a tanács figyelmét arra, hogy az épülő minorita templom előtt elvezető gyalog ut kellő világításáról gondoskodjék. Az állványok alatt olyan vak sötétség uralkodik, hogy ott szinte veszedelemes a járás.

— **Az állami tanítók fizetésemelése.** A félhivatalos Bud. Tud. — a mint lapunknak táviratozzák. — a következőket jelenti: Az állami tanítók fizetése dolgában, mint a vallás- és közoktatásügyi minisztérium kiadásában megjelenő *Néptanítók Lapja* holnapi száma jelenti,

közgyűlésén a fizetési tervet közléséért többben megtámadtak, felhatalmazás alapján kijelenti, hogy e közleménye „egy hivatalos számítás alaptervezet közlése volt. Erre bázisozták a további kombinációkat és megállapították az alaptervezetnél sokkal előnyösebb végleges tervet a tanítóság végtelen nagy előnyére, még mielőtt az állami tanítók gyűlésre gyűltek volna össze.“ A Néptanítók Lapja erőlyesen állást foglal a tanítók sztrájkja ellen és keserű igazságokat mond azoknak, a kik a tanítóságot az anarchiába akarják belekergetni a azt hirdetik, hogy „a vörös nyakkendőtlől nincs messze az ut a vörös zászlóig“.

— **Anyakönyvvezetők köréből.** A belügyminisztérium vezetésével megbízott magy. kir. miniszterelnök Aradvármegyében a szentleányfalvi anyakönyvi kerületbe *Vaja Kálmán* segédjegyzőt, a borosjenőibe *Halmi József* segédjegyzőt, a szemlakiba *Busi József* községi írnokot, a ménésibe pedig *Kiss Lajos* népiskolai tanítót anyakönyvvezető-helyettesekké nevezte ki és *Vaja Kálmánt* a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködésével is megbizta.

— **A katonai javaslatok ellen.** *Miskolcra* táviratozzák: *Borsodvármegye* törvényhatóságának mai rendes közgyűlése az ujonclétszám emelése ügyében elhatározta, hogy felír a képviselőházhoz, kifejezi aggodalmait és a katonai terhek enyhítésére a két éves szolgálati idő behozatalát kéri.

— **A szabadkőmíves-palota telke.** A város mai közgyűlésének jelentette be a tanács, hogy belügyminiszter nem hagyta jóvá a város törvényhatóságának azt a határozatát, melylyel az aradi *Osszetartás* szabadkőmíves-páholynak ingyen engedett át hatszáz négyszög-ölnyi telket építendő palotája számára. A közgyűlés tudomásul vette a belügyminiszter határozatát és *Steiner Jakab* ellenzése dacára felhatalmazást adott a tanácsnak arra, hogy a szabadkőmívesekkel újból tárgyalást kezdjen s nyilvános árverés útján adja el nekik a kért területet.

— **Kérelem.** *Laczay Endre*, ez *Aradi Ipar-és Népbank* új vezérigazgatója, a napokban költözött el az osztrák-magyar bank palotájából; ennél fogva kéri mindazokat, akik a *Fehér Kereszt* részére adományokat, vagy átiratokat küldenek, hogy azokat új lakására, a Szabadság tér 17 szám alá juttassák.

— **Vidéki malomgyesületek fuziója.** Rég előkészített fontos tervét valósította meg két vidéki malomgyesület, melyekbe az összes nagy kereskedelmi malmok tartoznak. Létrejött a két egyesület fuziója olyan formában, hogy előre megállapítottván az egyesülés, tegnap délután három órakor feloszló ülését tartotta meg a Magyar Vidéki Malomipar-Egyesület *Hatvany Deutsch Károly* elnöklete alatt, kinek a tagok hálás köszöneteket jegyzőkönyvileg is kifejezték eddigi sikeres tevékenységéért. Ezután a *Vidéki Malomiparosok Országos Egyesülete* (székhelye Szeged) tartotta rendes közgyűlését, ahol befogadta tagjai sorába a testvéregyesület összes tagjait, számra huszonkettőt, amivel az egyesület taglétszáma hetvenre szaporodott. Ez a hetven malom tíz millió évi őrlőképességet képvisel.

A Vidéki Malomiparosok Országos Egyesülete *Back Bernát* elnöklete alatt tartotta meg közgyűlését, az elsőt, amelyen már az ujonnan belépett tagok is résztvettek. Az elnökség jelentését *Kulinyi Zsigmond*, az egyesület titkára terjesztette elő. Kiterjeszkedett a jelentés az egyesület múlt évi működésére és a malomipar viszonyaira, valamint a szükséges akciókra és azok közt a *kivitel* szövetkezet létesítésének tervére. A helyesléssel fogadott jelentés tudomásul vétele után *Kulinyi* titkár referált a Gyáriparosok Országos Szövetségének átiratáról, mely belépésre kéri az egyesületet. A köz-

belföldre szállított lisztre nézve megszünt tarifakedvezmény visszaállítására tett lépésekről, melyek eddig sikerre nem vezettek. A tagfelvételek elintézésé során jelentést kapott a közgyűlés a feleszlott Magyar Vidéki Malomgyesület volt tagjainak belépéséről, majd a fúzió következtében szükséges alapszabálymódosítást tárgyalta le a közgyűlés. Ezután megalakította a kilenc csoportot: Szeged, Arad, Temes ár, Győr, Eszék, Budapest, Debrecen, Miskolc és Kassa központokkal, megválasztván mindegyik csoport elnökét és alelnökét. Miután az elnökség mandátuma lejárt, *Rosenthal* Ignác (Békés-Csaba) indítványára köszönetet szavaztak az elnökségnek, az igazgatóságnak és a titkárnak. Közfelkiáltással elnökké megválasztja a közgyűlés *Hatvany Deutsch* Károlyt, társeelnökké *Bégarvári Back* Bernátot, mire az elnök a nehéz ipari viszonyok kiemelése mellett szorgos munkával mond a maga és társai nevében köszönetet. Az elnöki bizottságba megválasztottak *Bieler* László (Nagy Sáros), *Feliner* Ottó (Eszék), *Neuman* Samu (Arad), *Rubeisz* Gusztáv (Szolnok), *Laszgain* Ödön (Kassa), *Mayer* Emil (Debrecen). Megválasztottak az igazgatóságba: *Auspitz* Zsigmond, *Bauer* Gyula, *Lang* L. K., *Manheimer* Leo, *Magóri* Mihály, *Polnai* Sándor, *Rajner* Kálmán, *Sigmund* János, *Schmidt* V., *Tenner* Ignác, *Schrecker* L., *Vas* Ernő. A számvizsgáló-bizottságba: *Austerlitz* Ede, *Büchler* Mór, *Herzl* József, *Brüner* Ede. Végül elfogadta a közgyűlés a jövő évi költségvetést.

— **A belga királyné végrendelete.** Már régóta nem beszéltek *II. Lipót* belga királyról. Ezt nem bírja el sokáig az operett-uralkodó és gondoskodik róla, hogy megint szárnyára vegye nevet és viselt dolgait a fáma, minél elenszenvesebb módon. Eddig csak arról volt szó, hogy lányainak, *Stefánia* grófnénak és *Lujza* hercegnőnek nem akarja kiadni az örökséget. Most már a magánosoknak testált összegre kerül a sor. Néhány brüsszeli lap ugyanis azt a hírt bocsátotta világgá, hogy *Mária Henriette* királyné, mikor végrendeletet csinált, tulbecsülte a vagyonát. Ennek folytán azok a magnások, a kirkól a királyné a végrendeletében megemlékezett, a hagyománynak csak a harmadrészt kapják meg. Ez a legújabb hír, a melynek folytatása valószínűleg következik.

— **A hivatal-zolgák drágasági pótléka.** Az aradi városi hivatalszolgák lakbérilletmény iránti kérelmükkel elutasítván, drágasági pótlékot kértek a város törvényhatóságától. A mai közgyűlés a hivatalszolgák kérelmét a pénzügyi-bizottság javaslatahoz képest elutasította.

— **A öngyilkosok ezrede.** Lassankint ez a név illeti meg a budapesti 1. honvédgyalogezredet, a hol az utóbbi időben feltűnő nagy számmal lettek öngyilkosok. mint fővárosi tudósítónk táviratozza, a le utóbbi három hét alatt öt öngyilkosság történt. Ma azután bekövetkezett a hatodik: egy honvéd a laktanya félreeső helyén fölakasztotta magát. Az ezredparancsnokság szigorú vizsgálatot rendelt el, mert azt hiszik, hogy a tömeges öngyilkosság az altisztek brutalitására vezethető vissza.

— **Biztosító társaságok versenye.** Arad megye közigazgatási bizottsága ma délelőtti ülésén foglalkozott *Tenner* Józsefnek, a Trieszti általános biztosító társaság aradi főügynökének felelőztetésével, melylyel *Dálnoki-Nagy* Lajos dr. alispán egy határozatát kérte megmáskítani. Egy új szent-annai magángyám ugyanis a Trieszti általános biztosító társaságnál akarta biztosítani gyámoltjának, kiskoru *Martics* Károly Félixnek ingatlanát tüzkár ellen. Az új-szent-annai közgyám azonban utasította a magángyámat, hogy a biztosítást az Első magyar általános biztosító társaságnál kösse meg. *Tenner* József a közgyám ez utasítása ellen panaszt emelt az alispánnál, aki azonban a panaszt elutasította, avval az indoklással, hogy a vármegye az első magyar általános biztosító társasággal olyan szerződéses viszonyban áll, hogy az összes arad megyei kiskoruak ingatlanait tüzkár ellen ennél az intézetnél biztosíttatja. Kivételesen csak az árvaszék engedheti meg, hogy más intézetnél is köthetessék meg a szerződés. *Tenner* az alispán határozatát megfellebbezte a közigazga-

tási bizottsághoz, mely helybenhagyta az alispán végzését.

— **Halálozás.** *Kohn* Mór borosjenői kereskedő e hó 8-án éjjel, 75 éves korában meghalt. Kiterjedt rokonság gyászolja. Ma délután temették nagy részvét mellett.

— **Visszaélések a sajtó nevével.** Hirt adtunk arról, hogy bizonyos könyv-ügynökök járnak Aradon, a kik azzal próbálják a megrendeléseket kicsikarni, hogy újságíróknak adják ki magukat és a sajtó hatalmával terrorizálják a feleket. Hogy az ilyen alakok vakmerősége mennyire megy, arra jellemző esetet közöl velünk a dohánybevaltó hivatal egy tisztviselője. Ezt a is napokban fölkereste egy ily ügynök, újságírónak mutatkozott be és arra igyekezett kapacitálni, hogy a remekírók képes könyvtára című válatlatot megrendelje. A tisztviselő azt felelte, hogy nagyon sajnálja, de az anyagi viszonyai nem engedik meg, hogy ilyen drága irodalmi munkát megrendeljen. De az ügynök nem tárgyalt. Véletlenül meglátta, hogy a tisztviselő asztalán két *tajtékpipa* hover. Erre kifakadt.

— **Hogyan?** Egy tisztviselő, a ki megengedheti magának, hogy két *tajtékpipát* vásároljon, az nem engedheti meg magának, hogy egy ilyen megrendeléssel támogatja az újságírókat, azokat az újságírókat, a kik a tisztviselők érdekeit mindig a szívükön viselik, s a kiknek a tisztviselők a fizetés-emelést köszönhetik?!

A tisztviselő erre mentegetődni kezdett és fölhozta, hogy a két pipa egyáltalán nem jelenti az ő vagyenos voltát, miután az egyiket ajándékba kapta. Hanem az utazó csak nem ment le a nyakáról, míg végre a tisztviselő azt mondta:

— No hát, mivel tudom, hogy az újságíróknak teszek vele szíveséget, aláírom a megrendelést.

Alá is írta a megrendelő lapot. Most, hogy a róluk szóló hírt olvasta, kérdést intézett hozzánk, hogy mi módon szabadulhatna a megrendeléstől, a melyet a nagy rábeszélésnek engedve csak azért írt alá: mert elhitte, hogy újságíróval van dolga. Hát erre már bajos tanácsot adni, de mások mindenestre okulhatnak az ilyen csaláson. Mert nem nevezhető egyéneknek az illető könyv-ügynökök eljárása, a kik ilyen módon szerzik az üzleteket. A közönség legyen óvatosabb és egyáltalán ne üljön föl nekik, ha újságíróknak mondják is magukat, mert egyáltalán nem újságírók és a sajtóhoz semmi köztük sincs.

— **Mutatványok az aradi Kossuth-szobor javára.** A Szabadság-téri Domány-házban egy photoplastikai intézet tart mutatványokat. Az intézet tulajdonosa az e hó 13-án, szombaton egész nap befolyó jövedelmet az aradi Kossuth-szobor javára ajánlotta föl.

— **A nazarénus.** *Rácz* Sándor 84 éves szentesi földmives öt napig temetetlenül feküdt. *Rácz* ugyanis nazarénus volt, és utolsó kívánsága az volt, hogy más vallás szertartása szerint ne temessék el. Az egyházak azonban nem engedték meg, hogy temetőikbe vigyék. Ot nap után, ma minden szertartás nélkül tették sírba.

— **Elfogott kabát-tolvaj.** Az aradi rendőrségnek ma sikerült kézrekeríteni azt a tolvajt, aki az utóbbi napokban több házból különféle ürügyek alatt leginkább téli kabátokat csalt ki és lopott el. *Szablóczky* Antal szabóinas a tolvaj, akiről az is kiderült, hogy 6 követte el október hónapban azt a betörést, amely által *Georgiadesz* József szabómesternek Deák Ferenc utcai lakásából 136 korona eltűnt. *Szablóczky* este hét óra tájban a lakás ablakán keresztül bemászott *Georgiadesz* szobájába, s onnan az asztalfiók felőrése után a pénzt ellopta. — A rendőrség letartóztatta a fiatal tolvajt.

— **Magyar név.** *Grosz* Miksa aradi illetőségű ugyanottani lakos családi nevének „Havas”-ra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

— **Az áruház másik osztálya is szokatlan forgalomnak örvend.** A gyors időváltozásnak tudandó be. Mert ravasz kegyetlenséggel csá-

pott reánk a tél, mintha csak leshelyből várta volna a neki tetsző alkalmat. Így aztán sietnek az emberek *czipőt*, meleg trikót, sapkát, kalapot, kendőt, bluzt, szőval mindenféle téli árut venni, s ilyenkor vajon ki ne gondolna *Porter Vilmos* Nagy Aruházára a Szabadság téren. A divat- és czipőosztály nagyszerűen föl van szerelve, oly kifogástalanul működik, mint szomszédosztálya: az ötven méter hosszú játék- és diszmuáru terem. Telefon 324! Egész napon át, reggel fél 7-től este 9-ig a közönség igénybe veheti.

— **Dentolin fog-crème** a legkedveltebb fogszépitő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznai, Aradon.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Apagyilkos az esküdtszék előtt.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

[Arad, december 10.]

A gyilkosságok amugy is borzalmas történetek közül kiválik az, amelyet ma az aradi esküdtszék tárgyal. *Dobrej* Florénak hívják a vádlottat, aki az apja vagyona után áhitozva, abbéli félelmében, hogy a vagyon nem reá, hanem mostoha anyjára fog szállani, fegyvert fogott és az alvó édes apját lelőtte, aki sebébe harmadnapra belehalt.

Es hogy a dráma még rettenetesebb legyen, a haldokló apa még öntudatánál végreandelkezett és összes ingatlanát a gyilkos fiára hagyta.

Ez a szörnyű eset ez év szeptember havában történt Vasolyán, egy Buttyin mellett levő kis faluban. Az apa kint aludt a szallásban és mellette hat éves kis mostoha leánya. Ejjél után arra járt lábujjhegyen a gyilkos és két lépésnyi távolságból rásütötte fegyverét.

Másnap reggel a gyilkos maga kocsin bejött Buttyinba. Beállított *Fekete* József dr. körorvoshoz és előadta, hogy jönne ki rögtön az orvos a szallásba, mert apját ott valaki megöltte.

Fekete dr., a jegyző, a bíró és a plajás kimentek a helyszínére. A szerencsétlen apa arra a kérdésre, hogy kire gyanakszik, a fiát emlegette, ki az örökség miatt már régebb óta haragban van vele. Ekkor kívánczozott végrendelkezni és örökösének a gyilkossággal gyanúsított fiát nevezte meg.

Mikor a csendőrök *Dobrej* Florét kikérdezték, ugyszintén Buttyinban a vizsgálóbíró előtt a legapróbb részletekig bevallotta szörnyű tettét. Ma sem tagadta a főtárgyaláson, csak annyit hozott fel védelmére, hogy nagyon be volt pálinkázva.

Az esküdtbírószék tagjai: *Fábián* Lajos dr. elnök, *Köller* János és *Földes* János bírák. Esküdtek: *Márton* Ferenc, *Steinfeld* Lajos, *Wagner* József, *Lang* Győző, *Steinitzer* Pál dr., *Török* Márton, *Somló* Armin dr., *Spieimann* Adolf, *Drunác* Gerő, *Kolázy* Károly, *Pöhm* János és *Kánya* Géza; pótesküdték: *Sághy* Henrik és *Szücs* Mihály.

A mai nap folyamán a vádlottat, az orvosokat és néhány tanut hallgattak ki. Ítélethozatalra csak holnap kerül a sor.

§ **Sikkasztó pénztárosnő.** A budapesti törvényszék *Freytag* Ilona volt államvasuti jegykezelőnőt sikkasztásért ma egy évi börtönnre ítélte el.

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

Egy régi előfizető Lapunk apró hirdetésének rovataban minden közlemény szavanként 4 fillérbe, a vastag betűkkel nyomott pedig 8 fillérbe kerül: Ha állandó kereskedelmi hirdetésről van szó, szíveskedjék a szöveget beküldeni, amelynek vétele után az árat pontosan meghatározzuk.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, december 10

Delitőzsde. Buzakínálát mérsékelt, a vételkészt korlátozták. Szilárd iránymutatás mellett 27,000 métermázsza került forgalomba, 5—10 fillérrel drágább árakon. Egyéb gabonafélék 5 fillérrel drágábbak. Időjárás hideg.

Értéktőzsde. Berlin ¼, páris 15-el magasabb.

Zárhat 12 órákor:

Buza 1903. áprilisra	7.76—7.77
Rózs 1903. áprilisra	6.72—6.73
Zab 1903. áprilisra	6.32—6.34
Tengeri 1903. májusra	5.81—5.82
Répe augusztusra	11.90—12.—

Zárhat 5 órákor:

Buza 1903. áprilisra	7.78—7.79
Rózs 1903. áprilisra	6.74—6.75
Zab 1903. áprilisra	6.34—6.35
Tengeri 1903. májusra	5.82—5.83
Répe augusztusra	—

Zárhat 5 órákor:

Osztrák hitelrészvény	669 —
Magyar hitelrészvény	702.75
Lezárt bank részvény	440 —
Árma-Murányi vasúti részvény	463.50
Osztrák-magyar államvasúti részvény	680.25
Közuti vasút	511.—
Városi villamos vasút részvény	324 —

1902. Karácsony.

Alkalmi vételek:

ifjúsági iratokban

és

diszkművekben

Ingyen

Karácsonyfa-dísz,

(10 korona bevásárlásnál.)

Doboz levélpapírok!!

Ingyen

Egy művészies kivitelű salon-naptár

(5 korona vételnél.)

Csakis

Révész Nándor,

könyv-, zenemű- és papírkereskedésében

Arad, Szabadság-tér 20. sz. Telefon 265.

Vasuti közlekedés.

— Árvényos 1902. évi október hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.06
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Személyvonat d. e. 10.50
Soborsinról délután 2.04	Radnáról délután 2.36
Személyvonat d. u. 4.07	Gyorsvonat délután 4.06
Radnáról délután 7.23	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.08
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczról szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

NAPIREND.

December 11. Csütörtök. Róm. kath. naptár: Damaz pápa. — Protestáns naptár: Damaz pápa. — Görög-keleti naptár (november 28.): Új István. — A nap két 7 óra 23 perckor, nyugszik 3 óra 52 perckor. — A hold két 1 óra 27 perckor, nyugszik 2 óra 27 perckor.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11¼—12¼ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1¼—2¼ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Erekiye-muzeum helyisége mellett, Alásterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradról küldött táviratát szerint a mai napra a következő időjárás várható: Hideg, borús, elvélve csapadék.

December 11. Az aradi kereskedők körének választmányi ülése este 9 órákor.

REGÉNY-CSARNOK.

A róma-párisi expresszvonat.

— Angel regény. —

Fordította: Ritt Gyula.

[31]

(Polytatás.)

Igy mult az idő, a percekből majduem egy óra lett, mikor megszólalt a villamos csengő. Baume füléhez tartotta a telefon kagylóját és átvette a parancsot.

— Jöjjen velem, — szolt aztán és a tábornok felemelkedett.

Mikor Sir Collingham a rendőrfőnök szobájában megjelent, legnagyobb öröme és megelégedése Papillon ezredesét is ott találta. A rendőrfőnök mellett állt Baumont le Hardi, a vizsgálóbíró, ki fölülte udvarias hangon fordult Sir Collingham felé.

— Boesásson meg tábornok ur, hogy sokáig várokoztattam, azt hittük, hogy arra okaink lesznek. Most azonban már rendben van a dolog és ön föltartóztatlanul, szabadon rendelkezhet idejével és önmagával mivel...

— Mivel a hölgy, kinek menekülését elősegíteni akarta, már kezeink között van. Szolt befejezéskepen Flocon a rendőrfőnök.

— Mit mond? A grófnő! És elfogta?

— Ugyvan elfogva! Es pedig szigorú fogásban — felelt kárörömmel a rendőrfőnök. — Egyes zárkában ül, ha tudja, hogy mit jelent az? Senkit nem láthat és senkivel sem beszélhet.

— Lehetetlen! Jack, ezt nem tűrhetjük. Tegye szová ő lordsága előtt.

— Ezt nem tehetem, tábornok ur! A grófnő olasz alattvaló.

— De születésére nézve angol s akár mint van is, elvégre egy nő, egy előkelő hölgy. Szógyen gyalázat, hogy így bánnak vele. — Felelt a tábornok.

— A legerősebb gyanu terheli e hölgyet, amint az urak állítják s így a legjobb akarat ellen sem...

— Eh mit, nem hiszem, — kiáltott magánkivül a tábornok, — ezek az emberek ostoba fővel, hamis nyomon haladnak! Egy szavukat sem hiszem, még ha megesküsznek is rá.

— De hogyha kézzel fogható bizonyítékai vannak... Papírok, melyeknek tartalma megsemmisítő reájuk nézve.

— Hogyan? Mennyiben?

— A vizsgálóbíró ur egy kis könyvecskét mutatott nekem.

A tábornok, szemével az ezredes tekintetét követte és az asztalon egy kis könyvecskét pillantott meg.

— Ugylátom, hogy a tábornok ur nem ad igazat nekünk, — szolt most a vizsgálóbíró. — Ugyan nem vagyunk köteles önnek számot adni tetteinkről, a legkevésbé sem; de tesszük önnek, egy magas rangú katonatisztnek azért, hogy megnyugtassuk, meggyőződtessük. Először is, tudja-e, hogy mi ez? Talán látta is már? — szolt és kezébe vette a kis könyvecskét.

— Mindenesetre ismerősnek tetszik nekem, de hogy hol és mikor láttam, arról sejtelmem sincs.

— Egyik uti társának tulajdona. Az olaszé. ki magát Ripaldinak nevezi.

— Ripaldi? — kiáltott fel ijedten a tábornok, mert eszébe jutott az a név, melyet a grófnőhöz intézett táviraton látott. — Most már emlékszem rá.

— Tehát nem ismeretlen ön előtt? — kérdezte hirtelen a vizsgálóbíró látszólagos nyugalmával.

— Most már értem, miért ismerős előttem e könyvecske, — felelt a tábornok. — A várteremben láttam Ripaldi kezében, amint beléje jegyeztetett.

— Ugy? Azt vélem, hogy kedvenc foglalkozása volt a jegyeztetés. Oly dolgokat bizott a könyvecskére, amelyekről nem hitte, hogy mások is tudomást szereznek. Menetele, jövelete, szándékai, tervei mind benne vannak, sőt legtitkosabb gondolatait is e — könyvecskére bizta. — E könyv, mit ő kétségkívül tudta nélkül elvesztett, nagyon terhelő ugy saját magára, mint barátaira.

— Mit akar ön ezzel mondani? — kérdezte Sir Collingham hirtelen.

— Nem többet, mint azt, hogy az abban írottaknak jelentős része a grófnőre vonatkozik. Ez különös, de mindamellett kétségbevonhatlan módon erősíti meg a grófnő iránti gyanunkat.

— Szabad belepillantanom? — kérdezte némi hitetlenséggel a tábornok.

— Olaszul van írva. Talán érti ön a nyelvet, én már lefordítottam egy-két fontos részét, szolt a vizsgálóbíró és átnyújtotta a fordítást.

— Köszönöm, ha megengedi az eredetit fogom olvasni, s minden további nélkül kinyújtotta a kezét a könyvecske után.

(Polytatása következik.)

Nemzeti színház.

Bérlet 72. sz.

Páros.

Csütörtökön, 1902. évi december hó 11-én:

Loute.

Bohózat 4 felvonásban. Írta: Pierre Veber. Fordította: Heltai Jenő.

SZEMÉLYEK:

Dupont	Tarnyei L.	Renée, leánya	Szabó Irma.
Castillon	Sékés Gyula.	Bruné	Daróczi Ilka.
Francolin	Sarkadi A.	Marchaisonné	Pajor Agnes.
Baburon	Mariházi M.	Antoine, inas	Gózon Béla.
Bru	Győre Alajos.	Julie	Gőz Aranka.
Loute	Gazdi A.	A kis Gustave	Kley Marika.
Echanguettené	Csigaházi E.	Bezu	Tukorai L.

Kezdete este 7 és fél órákor.

Alkalmi vétel!!

antiquar diszkmunkák,
ifjúsági iratok
és képes-könyvek

ajándéknak alkalmas,

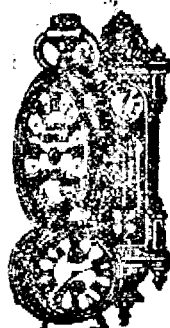
teljesen ép állapotban, mélyen le-

szállított áron kaphatók

INGUSZ I. és FIA

könyvkereskedésben, Aradon, 2046

Weitzer János- (Templom) és Kazinczy-utca sarkán.

Jó órákat olcsón

kelt 3 évi írásbeli jótállás mellett privát vevőknek

Konrad János

[öragyára,

aranyárak kivitelű háza

BRUX, 270. sz. (Csehország).

Jó nickel rem. óra

frt 3.75.

Valódi ezüst rem. óra

frt 5.80.

Valódi ezüst lánc

frt 1.20.

Nickel ébresztő óra

frt 1.95.

Csügem a cs. és kir. birodalmi címerrel van ki-tüntetve, számtalan arany, ezüst kiállítási érem, valamint ezernyi elismerő levél van birtokomban. 1905

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Wormser Antal

ARADON,
Lázár Vilmos és Deák Ferencz-utca
sarkán.

Ajánlja dusan felszerelt raktárát

Női gallérok, felöltők, köpenyek és kabátokban.

Nagy választék:

Férfi-, fiu- és gyermek-ruhák, felöltők és téli kabátokban.

Telephon szám 478!

Hajhullás ellen

használguk a Rozsnyay-féle „**Haj-szesz**“-t. Kitűnő hatású. Megszünteti a korpaképződést, erősíti a hajgyökereket és a fejbőrt. Meggátolja a haj kihullást. A hajnak selymes lágyaságot ad és annak színét nem változtatja meg. **Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.**

Fagydaganganatokat,

kéz és láb fagyását rövid idő alatt gyógyítja a Dr. Kepes-féle fagybalzsam. Pár nap alatt megszünteti a fagyott helyeken a kellemetlen viszkető érzést. **Egy üveg ára 70 fillér.**

Tisztelt Uram! Évekkel ezelőtt használtam az Ön gyógytárából egy igen jó fagybalzsamot, mely Kepes-féle fagybalzsam néven lett árusítva. Azóta már több másféle fagybalzsamot is használtam, de egy sem bizonyult oly jónak, mint az Ön készítménye. Legyen szíves küldeni stb. stb. . . .
B. M. Keresztes. Kiváló tisztelettel
Róth Mór.

Felrepedezett, a hidegtől kivörösödött kezek ellen
legkitűnőbb hatású a

Farine d'Amandes,

melynek használata a kéz bőrét felpuhítja. — **Egy doboz ára 50 fillér.**

Kapható egyedül:

653

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában, Aradon.

Dosmetika és vegyi készítmények gyára.

Alkalmas karácsonyi és újévi ajándékok!

Hajek Antal

Allami telefon 247.

Allami telefon 247.

üveg és porcellán kereskedése
Forray-utca ARAD, Üveg-udvar.

Nagy választék

disztárgyakban, úgy mint használati czikkekből is.
Készletek alpacca-üzüst, majolika és porcellánból.
Legfinomabb

hazai és francia üveg-készletek
legolcsóbbtól a legdiszesebb kivitelig.

Legjobb minőségű Dittmar féle petroleum és villamos csillárok, ebédlo, asztali hálószoza és irodai lámpák ugyszintén az eddig legjobbnak bizonyult Dittmar-féle zik-zak villamos égők. 2215

„Kayserzin“ használati és disztárgyak, Berndorfi alpacca-árak.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Pontos kiszolgálás!

SZOLIDARIK!

Felülmul minden eddig létezött a
Sultán Rum,

mely a theának rendkívül kellemes és zamatos izt kölcsönöz.

Ára 1/2 literes üveg 80 kr., 1 liter 1 frt 50 kr.

Kitűnő ízével páratlanul áll a

Sultán thea.

Ára: 1 deka 10 kr., 1/8 kilo 1 frt, 1/4 kilo 2 frt.

Gyermekek és felnőtteknél egyaránt kipróbált kitűnő hatású szer tüdőbaj, köhögés, nehéz lélegzés, angolkór, csuszos bajok ellen a

szagtalan, kellemes ízű, friss

Csukamájolaj.

Ára egy üvegnek 1 forint.

Délmagyarország részére kizárólagos raktár:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratoriuma

652

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben,

MINDEN HOLGYNEK
SZÜKSÉGES ARCZBŐRE MEGVÉDÉSÉRE A
FÖLDES-FÉLE

MARGIT-CREMET

használni.

Ezen kitűnő összeállítású és most már az egész művelt világban elterjedt készítmény nem zsíros kenőcs, hanem a bőr által azonnal felszívódó **vegykészítmény**. Teljesen ártalmatlan és azért bármily hosszú ideig használva sem árt. Pár napi használat után megszüntet szeplőt, májfoltot, bőrráktát (mitesszer) és minden arcztisztatlanságot. Massázshoz használva eltüntet redőket, himlőhelyet stb.

Csak az ezen készítmények valódiak, a melyek czimeres védjeggyel vannak lezárva.

Hamisítványoktól tessék óvakodni!

Egy tégely ára 1 korona.

1736

Margit szappan 70 fillér.

Margit poudert 1 kor. 20 fillér.

Kapható Aradon az összes gyógyszer-tárakban és drogueriában.

Apátfalván: Tar Imre, Battonyán: Fodor István, Vargha Antal, Borosjenőn: Pinter Ferencz, Boros-Sebesen: Zangerl Gyula, Berzován: Székely Sándor, Cs.-Apácán: Bonomi Antal, Cs.-Palotán: Nagy Albert, Csermón: Berkes Ármán, Elekén: Ifj. Pekker István, Földeseken: Boros Károly, Glogovácson: T. Zombory János, Gurahonezon: Molnár István, Gyorokon: Masznyik Dániel, Kis-Jenőn: Bayer György, Kevermesen: Schlögl Pál, Kun-ágotán: Fejes Lajos, Kúrticsen: Hackenberger László, Medgyesegyházán: Kelecsényi Ferencz, Mező-Kovácsbázan: Szabady Viktor, M.-Radnán: U. Kossuth Pál, Nagy-Halmágyon: Hanzeros Ádám, Nagy-Zerinden: Vály Géza, Ó-Pécskán: Rokszi János, Pankotán: Posevitz Gusztáv, Pitvaroson: Szabados József, Székudvaron: Fromm D. Traugott, Simándon: Csiky Lukács, Soborszában: Károlyi Kálmán, Szemlaken: Hauszler Sándor, Tauczon: Kuntz János, és Új-Aradon: Ternajgó Géza urak gyógyszer-tárakban.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Vidéken vagy Aradon

óhajtanék kisebbszérii üzletet készpénzzel átvenni, olyan üzletek, melyek italméréssel és dohánytőzsdével vannak ellátva, előnyben részesülnek. Részletes ajánlatokat X. Y. jelige alatt a kiadóhivatalba kérek. 2203

Kerestetik

egy ügyes pénztárnoknő, ki az irodai teendőkben némi jártassággal bír. — Czim a kiadóhivatalban. 2219

Egy jó karban lévő

pedálos czimbalom eladó. Erzsébet királyné-körút 20. 2262

Erdélyi fajalma

válogatott 1 kg. 20 kr., II-sod minőségű 15 kr. Kapható Sponner Adolfnál Aradon, Wesselényi-utca 16. szám. 2233

Repszeg község

tulajdon házában lévő üzlet, italméréssel és dohánytőzsdével azonnal átadó. Az átvételhez csak 1000—1200 korona készpénz kell. Bővebb felvilágosítást ugyanott özv. Sonnenschein Márkusznénál. 2268

Villanyos házi csengő

bevezetést,

Villanyos házi csengő

javitást,

Villanyos csengő

évi jókarban tartást,

Házi telefon

szerepést szakszerűen és jutányosan készít. 1732

Kalmár József

villanyműszerész, kerékpár és varrogépraktár és javító műhelye ARAD, Salacz-utca 2. 2263

Jemm E.

rég elismert

Mell-Czukorkák

Engedélyezve 19. 4. 02. sz. 75066. helytartósági határozattal.

Egy csomag 50 fillér.

Kapható Aradon: Földes Kelemen, Hajós Árpád és Rozsnyay Mátyas urak gyógyszerárában. 2119

NÉVJEGYEIT

rendelje meg az Aradi Nyomda Részvényszereség könyvnyomdájában.

Uraságoktól levetett

téli és nyári ruhákat

a legmagasabb áron vesznek.

Kívánatra házhoz is megyek. Továbbá használt butorokat is vesznek és olcsó áron eladok. 1928

Menczer Márton

Arad, Petőfi-utca 7. sz.

Eredeti H-patkók!

Mindig éles! Félrelépés kizárva!

Figyelmeztetés.

A H-patkók előnye az, hogy egy kiváló minőségű acélanyagból készülnek, amelyet kizárólag csak mi használunk. Hogy magunkat károktól megóvjuk, utasítsunk minden utazót vissza és a vásárlásnál határozottan kerjünk. 2146

Eredeti H-patkókat

ezen gyári jeggyel

Leonhardt & Co.

Berlin-Schöneberg.

Vezérképviselők Ausztria-Magyarország részére: Kaszab & Breuer, Budapest VI.

Értesítés.

Az 1902. évi augusztus hó 19-én kelt itteni hivatalos közlemény feltételeinek teljes fenntartásával közhirrre tétetik, hogy a cs. és kir. katonai élelmezési raktár Aradon (a várban) december hónapban a földbirtokosoktól és azok szövetségeseitől 4300 métermázsza zabot fog vásárolni.

Az aradi élelmezési raktár bárkinek a legkészségesebben ad részletes szóbeli értesítéseket és pedig hétköznapiokon a hivatalos órák alatt (delelőtt 8—12-ig).

Arad, 1902. évi december hó 10-én.

Csász. és kir. katonai élelmezési raktár

Arad-vár.

Zálogcéduákat,

tört aranyat, ezüstöt és ékszer-tárgyakat készpénz fizetés mellett a legmagasabb áron vesz

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLOM-UTCZA

Minorita-palota.

Alkalmi vételek folytán legolcsóbb bevásárlási forrás!

Arad legnagyobb 1746

óra és ékszer-raktára.

TELEFON 438

Alkalmi

butor elárusítás.

Részben használt, részben selejtezett jó karban lévő különböző

butorneműek

igen olcsó ár mellett

elárusíttatnak

Lengyel Lőrincz

butorgyáros volt helyiségeiben, Andrassy-tér 9. szám alatt.

A tárgyak ugyanott megtekinthetők d. e. 9—12, d. u. 2—3 órák között. 2240

Alkalmi

butor elárusítás.

Telefon 219.

Alapított 1850.

Gebhart J. és fia Aradon.

Andrassy-tér 16.

Világítási cikkek.

Legnagyobb választék

Ditmár-féle

villanyos és légszecsillárokban

Elvállalunk világítási berendezéseket.

Átalakításokat petróleumról villanyvilágításra.

Különlegesség:

Ditmár-féle

gyémánt-égyök.

Nagyobb fény mellett kevesebb fogyasztás.

Porcellán áruk:

Étkező készletek: Legteljesebb collectio étkező, tea, kávé és feketekávé készletekből. A legolcsóbbaktól a legfinomabb kiállításukig.

Egyes kávé, teás és mokka csészékben, valamint csemege és egyéb tányérokban a vidéken páratlan olcsó és gazdag választék.

Diszmu tárgyakból a legújabb perámiai művek készleten tartatnak. 2060

Üvegáruk:

Bel és külföldi üveg készletek utolérhetlen olcsó áron. A legegyszerűbbtől a legmodernebb újdonságokig. Színes üveg disztárgyakból állandó nagy készlet.

Fémáruk:

„Kayser zinn” disz és használati tárgyakból egyedüli raktár. „Szandrik” körmőcbányai ezüstműveinek képviselete. Alpacca ezüst evőeszközök és disztárgyak. Alpaccaáruk.